

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

ŠOLSKE UNIFORME: ZA ALI PROTI?

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorice:

Taja Rebov

Lejla Valentić

Nina Žlof

Mentorica:

Urška Sotler, univ. dipl. bibliot. in prof. geogr.

Celje, marec 2012

III. osnovna šola Celje

ŠOLSKE UNIFORME: ZA ALI PROTI?

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorice:

Taja Rebov, 9. b

Lejla Valentić, 9. b

Nina Žlof, 9. b

Mentorica:

Urška Sotler, univ. dipl.

bibliot. in prof. geogr.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2012

KAZALO

1 POVZETEK	4
2 UVOD	5
2.1 CILJI IN HIPOTEZE.....	5
2.2 RAZISKOVALNE METODE.....	6
3 TEORETIČNI DEL	8
3.1 UNIFORME PO SVETU IN PRI NAS.....	8
3.1.1 Uniforme po svetu	8
3.1.2 Oblečilna kultura v šolah na Slovenskem	14
3.2 ŠOLSKE UNIFORME: ZA ALI PROTI?.....	17
3.3 KAJ PRAVIJO ŠOLSKI PRAVILNIKI O PRAVILIH OBLAČENJA?.....	21
3.4 OBLAČILNA KULTURA UČENCEV III. OŠ CELJE.....	23
4 RAZISKOVALNO DELO	26
4.1 OBISK SLOVENSKEGA ŠOLSKEGA MUZEJA.....	26
4.2 ANKETA O ŠOLSKIH UNIFORMAH.....	28
4.3 REZULTATI ANKETE O ŠOLSKIH UNIFORMAH ZA UČENCE I. TRIADE.....	29
4.4 REZULTATI ANKETE O ŠOLSKIH UNIFORMAH ZA UČENCE III. TRIADE, UČITELJE IN STARŠE.....	33
4.4.1 Kakšno je vaše mnenje o uvedbi šolskih uniform v OŠ?	33
4.4.2 Razlogi za uvedbo šolskih uniform	35
4.4.3 Ali bi se z uvedbo uniform odnosi med učenci spremenili?	36
4.4.4 Ali bi se z uvedbo uniform disciplina v šoli izboljšala?	37
4.4.5 Ali bi se finančno stanje staršev z uvedbo uniform izboljšalo?	38

4.4.6 Ali se bolj kot z uvedbo uniform strinjate z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli?	39
4.4.7 V primeru, da bi uvedli uniforme, kakšne naj bi bile?	40
4.4.8 Kje naj bi uvedli uniforme?	41
4.4.9 Ali poznate kakšno državo, kjer so šolske uniforme obvezne?	43
4.4.10 Ali poznate kakšno šolo v Sloveniji, kjer so šolske uniforme obvezne?	45
4.4.11 Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?	47
4.4.12 Kdo bi moral plačati uniforme?	48
4.4.13 Če bi bile uniforme v šoli obvezne, kaj bi to zate pomenilo?	49
4.4.14 Ali ste se kot osnovnošolec ali srednješolec morali držati kakšnih pravil oblačenja?	50
4.4.15 Kako ocenjujete slog oblačenja današnje mladine?	50
4.4.16 Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem obvezne uniforme?	52
4.4.17 Ali menite, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme?	53
4.5 LIKOVNA DELAVNICA NA TEMO: KAKŠNA NAJ BO MOJA ŠOLSKA UNIFORMA?	54
4.6 INTERVJU Z RAVNATELJEM III. OŠ CELJE, IVANOM JANEZOM DOMITROVIČEM	58
5 ZAKLJUČEK	61
6 VIRI IN LITERATURA	64
7 SEZNAM SLIK, TABEL, GRAFOV IN PRILOG	65
8 PRILOGE	68

1 POVZETEK

Uniforme so se najprej pojavile kot vojaške uniforme, od tam pa so se razširile na druga področja življenja, tudi v šole. V različnih šolskih sistemih po svetu najdemo različne šolske uniforme; ponekod so obvezne že stoletja, drugod jih sploh ne poznajo. Najdaljšo tradicijo šolskih uniform ima Velika Britanija, nam pa so malo tuje, čeprav o njih med sabo dosti govorimo. Ko jih vidimo na televiziji, se nam zdi to privlačno, a si težko predstavljamo, kakšen je občutek, ko si vsak dan enako oblečen.

S pomočjo teoretičnega dela smo izvedele veliko o šolskih uniformah po svetu, v Sloveniji pa o šolskih uniformah ne moremo govoriti, saj v šolah nikoli niso bile v uporabi. Govorimo lahko le o oblačilni kulturi, ki se je skozi čas zelo spreminjala. S pomočjo terenskega dela smo zbirale slike oblačilne kulture na Slovenskem in šolskih uniform v tujini, slikale predloge šolskih uniform ter anketirale učence, učitelje in starše. Zanimalo nas je, kakšno mnenje imajo o uniformah, kdo je za in proti, kaj menijo o našem oblačenju in kakšne predloge šolskih uniform nam lahko narišejo naši najmlajši učenci.

Večina si uvedbe šolskih uniform ne želi. Čeprav se zavedamo prednosti, pa nam, učencem, vseeno ne bi bilo prav prijetno, če bi jih nosili. A vsi, tako učenci, učitelji in starši, se strinjamo, da je glavna pozitivna lastnost uniform brisanje socialnih razlik med učenci in zmanjševanje tekmovalnosti, ki je v šoli dandanes veliko. Če pa bi pri uniformah upoštevali naše najmlajše, ki so ljubitelji svetlih in pisanih barv, bi bili naši šolski hodniki še bolj pisani, kot so.

2 UVOD

Uniforme spremljajo ljudi že celo zgodovino. Vojaške uniforme, policijske uniforme, uniforme na delovnem mestu. Kaj pa uniforme v šoli? Tudi te so lahko del tvojega vsakdana, tako kot pouk. V nekaterih državah je že tako. Uniforme so se nam vedno zdele zanimive, ko smo gledale filme in nadaljevanke iz držav, katerih učenci v šolah nosijo uniforme. Še bolj pa se nam zdi zanimivo, koliko nasprotujočih si mnenj imajo ljudje o šolskih uniformah. Nekateri so za, drugi proti, tretji sicer naštevajo kar nekaj argumentov za, pa so vseeno proti, da bi učenci v šolah obvezno nosili uniforme.

Učenci in dijaki veliko govorimo o uniformah med sabo. Ko jih vidimo na televiziji, se nam zdi to privlačno. A si pravzaprav težko predstavljamo, kakšen je občutek, ko si vsak dan enako oblečen. Ali so učenci bolj urejeni, prijaznejši, enakovredni ter med sabo ne delajo razlik in je vsak pomemben zaradi tega, kakšen je ter kako se obnaša? Vse to in še veliko več smo želele izvedeti z našo raziskovalno nalogo z naslovom Šolske uniforme: za ali proti?

2.1 CILJI IN HIPOTEZE

Ker smo dekleta, nam je tema o oblačenju zelo blizu. Zanima nas marsikaj, zato pogosto tega, kako je kdo oblečen, sploh ne opazimo. Ni pa vedno tako, seveda opazimo, kdaj je kdo neurejen. Tema o oblačilih, kar šolske uniforme so, se nam je zato zdela zelo privlačna in zanimiva. Odločile smo se, da to temo raziščemo. Najbolj nas je zanimalo mnenje naših vrstnikov, pa tudi učiteljev in staršev. Kaj menijo o uniformah? So za ali proti? Kako nas v povezavi z oblačenjem vidijo učitelji in starši? Kdo je strožji in bi nas raje videl v uniformah? Eden glavnih ciljev naše raziskovalne naloge je bil, kaj si o našem oblačenju mislijo naši starši, kako ocenjujejo naš stil oblačenja. Se mnenje starejših, ki so se v času svojega šolanja morali držati določenih pravil pri oblačenju, razlikuje od našega? O tem smo se spraševale, še preden smo začele z raziskovanjem.

Beseda uniforma ima pogosto negativni prizvok, saj pomeni nekaj uniformiranega, strogega, dolgočasnega. Da bi ugotovile, ali je to res, smo preučile zgodovino šolskih uniform, tako po svetu kot doma. Zanimalo nas je, kje po svetu nosijo šolske uniforme ter ali obstaja pri nas šola, kjer so uniforme obvezne. Pri nas na splošno ne moremo govoriti o šolskih uniformah, saj le-te nikoli niso bile v veljavi, bil je le način oblačenja oziroma oblačilna kultura, ki se je uveljavila v preteklosti.

Pred začetkom raziskovanja smo si postavljale veliko vprašanj. Kdo bi plačal uniforme? Ali ljudje menijo, da se bodo sploh kdaj uveljavile? Želele smo dati besedo našim vrstnikom, tudi najmlajšim, da povedo, v kakšnih oblačilih bi se oni dobro počutili, če bi morali biti vsi enako oblečeni. Dobile smo najrazličnejše predloge, iz katerih lahko izluščimo kar nekaj zanimivih zaključkov. Nekatere uniforme so takšne kot v filmih, drugi pa so dali svoji domišljiji prosto pot in ustvarili pisane, moderne uniforme ter tako ovrgli prepričanje, da so uniforme vedno nekaj dolgočasnega in strogega. Kakšne pa so tehnične možnosti za dejansko uvedbo takšnih uniform, pa bi morali povedati strokovnjaki.

Pri našem delu smo si postavile naslednje hipoteze:

- Večina učencev si ne želi šolskih uniform.
- Učitelji bi si želeli uvedbo šolskih uniform zaradi pogosto neprimerne oblačila učencev.
- Anketiranci, ki poznajo kakšno izmed držav, kjer so šolske uniforme obvezne, vedo, da so le-te obvezne v Veliki Britaniji.
- Večina anketirancev ne ve, da pri nas v šoli nikoli niso bile v uporabi šolske uniforme v pravem smislu besede.
- Mlajši učenci si šolske uniforme predstavljajo bolj barvite in slikovite, starejši učenci pa se omejujejo zlasti na temne barve in na podobnost z angleškimi šolskimi uniformami, ki jih vidijo na televiziji in v filmih.
- Večina anketirancev meni, da bi se z uvedbo uniform precej povečala prepoznavnost šole.

2.2 RAZISKOVALNE METODE

Pri izdelavi naše raziskovalne naloge smo uporabile naslednje raziskovalne metode:

- a) študij strokovne literature in pregled spletnih objav s področja šolskih uniform,
- b) anketa med učenci I. in III. triade petih celjskih osnovnih šol,
- c) anketa med učitelji in starši,
- d) analiza in sinteza rezultatov ankete,
- e) pregled šolskih pravilnikov ter kronike III. osnovne šole Celje,
- f) likovna delavnica na temo Kakšna naj bo moja šolska uniforma,
- g) obisk Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani,,
- h) intervju z ravnateljem III. OŠ Celje, Ivanom Janezom Domitrovičem,
- i) iskanje fotografij oblačilne kulture šolarjev na območju Celja nekoč in danes.

Pri delu nismo imele večjih težav, težave nam je povzročalo predvsem pomanjkanje literature s tega področja. Uživale smo v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani, kjer nam je kustosinja povedala vse o oblačilni kulturi šolarjev na Slovenskem, ogledale pa smo si tudi razstave, ki so trenutno v muzeju. Nestrpno smo pričakovale rezultate ankete, ki pa so pokazali, da so jih nekateri anketiranci reševali preveč mimogrede, nekateri pa so po začetnem trdnem prepričanju za uniforme mnenje spremenili, zato rezultati ponekod niso takšni, kot so se kazali na začetku ankete. Pričakovale smo večji odziv učiteljev nekaterih celjskih osnovnih šol, saj smo menile, da jih bo to v večji meri zanimalo. Mnogi anketiranci, zlasti starši naših učencev, pa so vzeli našo anketo preveč resno, saj so bili očitno mnenja, da nameravamo na šoli zares uvesti uniforme, pa čeprav je v nagovoru ankete jasno pisalo, da gre za raziskovalno nalogo treh devetošolk. Želele smo zbrati čim več fotografij, ki prikazujejo oblačilno kulturo pri nas in šolske uniforme po svetu, zato smo prosile učitelje naše šole za pomoč. Veseli nas, da so nam posredovali številne fotografije učencev v uniformah s svojih potovanj, zato smo vključile v raziskovalno nalogo skoraj izključno fotografije, ki so jih posneli naši učitelji, le redko smo se poslužile fotografij s spleta.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se gospe Marjeti Balkovec Debevec, kustosinji Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani, ker nas je popeljala po zanimivih zbirkah muzeja ter nam, čeprav se je razstava o oblačilni kulturi na Slovenskem že zaključila, povedala mnogo zanimivosti o šolskih uniformah po svetu in oblačilni kulturi pri nas.

Hvala tudi gospe Darji Bastl, ki je organizirala likovno delavnico na temo šolskih uniform, ter učiteljem naše šole, Urški Sotler, Aleksnadru Verhovšku, Vesni Knežević, Gabrijeli Sotler in Ivanu Janezu Domitroviču, ki so prispevali fotografije s svojih potovanj po svetu in fotografije iz svojih osnovnošolskih let, da smo lahko opremile našo raziskovalno nalogo s slikovnim materialom.

Zahvaljujemo se tudi naši lektorici, gospe Gabrijeli Sotler, ki je poskrbela, da je naša raziskovalna naloga oblikovno in pravopisno pravilna.

Posebna zahvala gre gospodu Ivanu Janezu Domitroviču, ravnatelju naše šole, ki nas je pri naši raziskovalni nalogi bodril, odgovarjal na naša vprašanja ter obljubil, da bo naše predloge poskušal upoštevati.

Največja zahvala pa gre naši metorici, gospe Urški Sotler, ki nam je bila pri izdelavi raziskovalne naloge v veliko pomoč in nam je pomagala s koristnimi nasveti, ki nam bodo prišli prav tudi v srednji šoli.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 UNIFORME PO SVETU IN PRI NAS

3.1.1 Uniforme po svetu

Slovar slovenskega knjižnega jezika (1994, str. 1458) pravi, da je uniforma „oblačilo, po blagu, kroju in barvi enotno za vse pripadnike določene vojske, člane določenega društva, delavce določenega poklica.“

Uniforma je oblačilo, ki ga vsi najbolj povezujejo z vojsko. Uniforme so se najprej pojavile v obliki vojaških uniform, od tam pa so se razširile na druga področja življenja, tudi v šole. V različnih šolskih sistemih po svetu najdemo različne uniforme. Ponekod so šolske uniforme obvezne že stoletja, drugod jih sploh ne poznajo. Šolske uniforme vidimo marsikje, zlasti v revijah, na spletu in na televiziji. Najpogosteje so sestavljene iz temnih hlač in svetle srajce za fante ter temnih kril in svetle bluže za dekleta. Zelo pogost je tudi suknjič ali jopica ter kravata za fante, še posebej tam, kjer je vreme hladnejše. (School uniform, 2011).

Fotografija 1: "Bluecoat uniforma" na šoli Christ's Hospital v Londonu
(<http://www.piratebrethren.com/forum/viewtopic.php?f=11&t=1555&start=45>)

Najstarejšo tradicijo šolskih uniform ima Velika Britanija, kjer so uniforme poznali že v 16. stoletju. Povezujemo jih zlasti z zasebnimi šolami, a ponekod so v veljavi tudi v javnih šolah. Prva šolska uniforma, ki so jo nosili v angleških šolah, se je imenovala „blue coat“. Sestavni del takšnih uniform so bile kratke hlače, srajca, rumene nogavice do kolen ter najpomembnejši del – moder plašč z belim ovratnikom oz. trakom okoli vratu. Zaradi značilnih modrih plaščev so učence imenovali modroplaščniki, kar je bil tudi znak ponižnosti, saj so bili to učenci iz revnejših družin. Ena izmed šol v Angliji, ki je do danes ohranila takšne šolske uniforme, je Christ's Hospital School v Londonu. Tu učenci nosijo blue coat oblačilo v

nekoliko sodobnejši obliki vsak dan, medtem ko jih na nekaterih šolah nosijo samo ob slovesnejših priložnostih. (School uniform, 2011).

Leta 1870 so v Angliji uvedli zakon o osnovnem izobraževanju, ki je določal brezplačno šolanje vseh otrok ter tudi šolske uniforme. S časom so se uvedle po vseh šolah v Angliji, predvsem zaradi pomanjkanje discipline med učenci. Uniforme so se z leti dosti spreminjale, postale so bolj neformalne in bolj sproščene, ponekod so jih tudi ukinili. V dveh šolah, na elitnem Etonu in Christ's Hospital, pa so uniforme ostale takšne, kot so bile v preteklosti. Angleška vlada je mnenja, da imajo šolske uniforme pomembno vlogo pri vzgoji in morali ter vplivajo na pozitivno vedenje in disciplino. Spodbujajo k enakosti med učenci in dajejo občutek sprejetosti učencev vseh skupin in ras, odpravljajo socialno neenakost med učenci. Šolske uniforme morajo biti izdelane za oba spola, razmeroma poceni in dostopne vsem. (Ribarič, 2011, str. 475).

Fotografija 2: Šolske uniforme najmlajših v mestu Conwy v Walesu (foto: Aleksander Verhovšek)

Fotografija 3: Ysgol y bont special school v Walesu (foto: Aleksander Verhovšek)

Irske šole imajo šolske uniforme zelo podobne britanskim. Na Škotskem uniforme v šolah niso obvezne povsod. Nekatere šole imajo obvezne uniforme, a če starši ne želijo, da njihov otrok nosi šolsko uniformo, mu to ni potrebno. Imajo pa skoraj na vseh šolah določena pravila, ki se jih morajo učenci držati, npr. prepovedano je nošenje kavbojk, določena je višina pete na čevljih itd.

Sistem šolskih uniform v Angliji je imel velik vpliv na nekdanje angleške kolonije, ki so jih sprejele, imele pa so tudi manjši vpliv na sprejem uniform v ZDA. Drugod po Evropi pa so bile pogosto v veljavi šolske halje, ki so jih poznali v Italiji in Španiji. (Ribarič, 2011, str. 476).

Fotografija 4: Britanske šolske uniforme na šoli v kraju Ramsgate na jugu Anglije (foto: Aleksander Verhovšek)

V nadaljevanju povzemamo nekaj najbolj zanimivih informacij o šolskih uniformah po Evropi in v svetu (povzeto po School uniforms, 2011).

Poleg Velike Britanije imajo šolske uniforme tudi v nekaterih drugih **evropskih državah**, a le v določenih šolah, zlasti katoliških in zasebnih. V Nemčiji je že v 16. stoletju veljal predpis, da učenci ne smejo biti oblečeni preveč elegantno, danes pa so uniforme redke, ponekod pa poznajo šolsko oblačilo v obliki polo majice z znakom šole ali pa obvezni suknjič z logotipom šole.

V Italiji šolskih uniform ni, verjetno zaradi spomina na vladanje Mussolinija, je pa v 70. letih veliko šol zahtevalo, da učenke nosijo predpasnike, imenovane grembiule. Danes še vedno razni vrtni in šole svetujejo staršem, naj otroke oblečejo v predpasnike.

Fotografija 5: Šolske halje najmlajših v osnovni šoli Vittorio Scialoja v Procidi v Italiji (foto: Aleksander Verhovšek)

Fotografija 6: Portugalske halje za posebne priložnosti (foto: Aleksander Verhovšek)

V **Afriki** so v večini držav šolske uniforme obvezne in podobne uniformam, ki so bile v veljavi v državah kolonizatorkah. Tako se na severu celine pozna vpliv francoske in italijanske oblačilne kulture, južno od Sahare pa vpliv britanske, portugalske in francoske

kulture. Eden večjih problemov v Afriki je, da starši nimajo dovolj denarja za plačevanje šolnine in šolskih uniform. Ko so šolske uniforme postale brezplačne, se je po raziskavi z naslovom Vpliv distribucije šolskih uniform na izobraževanje otrok v Keniji, ki je bila izvedena leta 2009, obisk učencev v šoli povečal kar za 62 %. V Afriki, kjer je razlika med bogatimi in revnimi velika, ima šolska uniforma vpliv zlasti na zmanjševanje socialnih razlik, je razpoznavni znak šole, večja pripadnost šoli, saj ima vsaka šola svojo uniformo ter tako tudi disciplinira otroke.

V **Aziji** so bivše britanske kolonije sprejele podobne šolske uniforme, kot so jih imele britanske šole. Tako so uniforme obvezne v Indiji, Hong Kongu, Maleziji, Singapurju, Šrilanki, Tajski, Indoneziji in Pakistanu, imajo pa jih tudi Japonci in Kitajci.

V Indiji so šolske uniforme zelo podobne britanskim. Učenci, ki obiskujejo katoliške šole, pa morajo obvezno nositi še kravate. Indijske šole prepovedujejo, da bi si fantje barvali lase ali pa si jih puščali dolge.

Fotografija 7: Šolarji v puščavskem mestu Bikaner v Rajastanu v Indiji (foto: Urška Sotler)

Fotografija 8: Šolarke v puščavskem mestu Bikaner v Rajastanu v Indiji (foto: Urška Sotler)

Uniforme v šolah so na Kitajskem obvezne in vključujejo dolge hlače in srajco za deklice in fante pozimi, poleti pa namesto dolgih hlač kratke hlače za fante in krila za dekleta.

Na Japonskem so uniforme obvezne le na nekaterih šolah, zanimivo pa je, da imajo učenci v srednjih šolah uniforme v vojaškem stilu, dekleta pa v mornarskem.

V Singapurju je na večini šol fantom do 15. leta starosti prepovedano nošenje dolgih hlač.

V Nepalu so se še pred dobrimi 60 leti lahko šolali le dečki iz bogatejših družin, in to v verskih budističnih šolah, kjer so imeli budistične škrlatno oranžne uniforme, ki jih imajo budistični menihi še danes.

Fotografija 9: Nepalski dekleti na poti v šolo
(foto: Urška Sotler)

Fotografija 10: Šolarji v Vietnamu
(foto: Urška Sotler)

V Indoneziji imajo učenci najnižjih razredov šolske uniforme sestavljene iz srajce in rdečih hlač ali krila. Srednji razredi imajo mornarske uniforme v modri in beli barvi. Najstarejši učenci pa nosijo šolske uniforme v modri, sivi ter beli barvi. Dovoljujejo tudi nošenje verskih simbolov (npr. muslimanke lahko nosijo daljša krila in srajce). Večina šol pa ima tudi dodatne šolske uniforme, ki jih učenci navadno nosijo ob četrtek ali petek. Posebne so zato, ker so izdelane v tehniki batik. Prepovedano je barvanje las, tako fantom kot dekletom, ter nošenje modnih dodatkov za fante, dekletom pa je včasih to dovoljeno. Prepovedani so tudi dolgi lasje pri fantih in kakršne koli poslikave telesa.

Fotografija 11: Podeželska šola v Kambodži
(foto: Urška Sotler)

Fotografija 12: Šolarji se radi fotografirajo s popotniki (foto: Urška Sotler)

V **Severni Ameriki** so uniforme obvezne zlasti v katoliških in zasebnih šolah, v zadnjem desetletju pa je prišlo do porasta šol z obveznimi uniformami. V ZDA je imel največjo vlogo pri porastu števila šol z obveznimi uniformami bivši predsednik Clinton, ki je leta 1996 v govoru priporočil nošenje šolske uniforme. Kmalu zatem je uvedba šolskih uniform narasla, predvsem na mestnih šolah. Šole, ki pa tudi danes nimajo šolskih uniform, pa imajo vsaj pravila oblačenja, ki pa so neformalna. V ZDA nekatere šole (tudi javne) zahtevajo uniforme, vendar lahko učenci izbirajo med barvami in vzorci ter dodajajo svoje dodatke (pasovi, uhani itd.)

V **Srednji in Južni Ameriki** sta v šolah v veljavi dva sistema, angleški z uniformami ter italijanski in španski s šolskimi haljami.

V Argentini so v javnih šolah obvezne bele halje, spodaj pa lahko imajo učenci svoja oblačila. Na Jamajki so uniforme obvezne, imajo pa tudi določena pravila oblačenja, ki določajo barvo nogavic in čevljev ter višino pet na čevljih, prepovedano pa je nošenje nakita.

V Braziliji so uniforme obvezne le v nekaterih zasebnih šolah, v javnih šolah pa jih zaradi nizkih dohodkov prebivalcev ni. Ponavadi pa šolske uniforme sestavljajo modre hlače (nekateri šole dovoljujejo kavbojke namesto njih) in bela srajca z logotipom šole.

Na Kubi so uniforme obvezne, razlikujejo pa se glede na spol in starost. Poleg uniform so obvezne tudi rdeče rutice, ki potrjujejo vključenost otrok v pionirsko gibanje.

V **Avstraliji** so uniforme obvezne na skoraj vseh šolah, podobne pa so britanskim. Fantje imajo ponavadi bele srajce, modre polo majice in dolge ali kratke sive hlače. V privatnih šolah so po navadi obvezne tudi kravate; tako za fante kot za deklice. Na številnih šolah imajo dekleta poleti kariraste ali črtaste obleke, pozimi pa krila in prav tako kot fantje bele srajce in modre polo majico. Večina šol ima tudi drugačne uniforme za športno vzgojo, npr. krajše hlače in majica. Nekatere šole pa dopuščajo, da učenci v zadnjem letniku srednje šole nosijo svoje suknjiče.

Fotografija 13: Avstralske dekliške uniforme v Sydneyju (foto: Vesna Knežević)

Fotografija 14: Dekliške uniforme v Brisbanu (foto: Vesna Knežević)

3.1.2 Oblačilna kultura v šolah na Slovenskem

Čeprav naša raziskovalna naloga govori o šolskih uniformah, pa na Slovenskem o šolskih uniformah v klasičnem pomenu besede ne moremo govoriti, saj le-te nikoli niso bile v veljavi. Govorimo lahko le o oblačilni kulturi oziroma oblačilnem videzu, ki so »oblačila v ožjem pomenu, pokrivala, obuvala, nakit, oblačilni dodatki, pričeska, telesna snaga in negovanost, pa tudi kajenje.« (Enciklopedija, 1994, str. 56).

Oblačilni videz v šoli se je skozi čas spreminjal, posamezne šole so imele tudi predpisane kose oblačil za učenke in učence, a najpogosteje je šlo le za posamezen kos, zato o uniformah ne moremo govoriti. V preteklosti je bil videz šolarjev zelo različen. Veliko bolj se je videla razlika med šolarji bogatih in revnih staršev, med tistimi v mestu in na vasi. Spreminjal pa se ni samo videz učencev, ampak tudi učiteljic in učiteljev, ki so bili eni izmed redkih izobraženih ljudi, kar se je kazalo tudi v oblačilnem videzu. Učitelji so se že v času Primoža Trubarja trudili za družbeni ugled svojega poklica. Skupna značilnost oblačilnega videza učiteljic so bila dolga krila in visoko zapete bluže z dolgimi rokavi, skozi čas pa so postajala oblačila manj stroga in manj formalna. Učiteljice so morale biti za zgled in dostojno ter spodobno oblečene, niso nosile nakita, ker je ta vrsta krašenja kazala na nečimrnost lastnice. (Balkovec, 2011, str. 285).

Oblačilni videz šolarjev je bil omenjen že v šolskih redih v 16. stoletju, ko so odredili, da naj bodo učenci oblečeni spodobno. V 18. stoletju so poudarjali tudi skromnost in prepoved

pretiravanja v oblačenju, da bi se s tem skrile socialne razlike med učenci. Strokovnjaki, ki so preučevali šolska pravila v preteklosti, posebej natančnih pravil o oblačenju niso našli. Vedno pravila govorijo zelo na splošno o spodobnosti in dostojnosti, ki pa ju je težko določiti oziroma meriti.

Fotografija 15: Oblačilna kultura učencev in učiteljev, predstavljena v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)

Fotografija 16: Šolar iz 2. polovice 19. stoletja v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)

O šolskih uniformah na Slovenskem lahko govorimo le izjemoma, in sicer pri profesorskih uniformah, ki so spadali med državne uradnike in so morali biti oblečeni v uniforme. V prvi polovici 20. stoletja lahko govorimo o enotni oblačilni kulturi, saj so bili učenci oblečeni kot pomanjšani moški, učenke pa kot pomanjšane ženske. Revni so iz oblačil odraslih pogosto zašili oblačila za otroke, jih večkrat krpali, učenci pa so od zgodnje pomladi do pozne jeseni zaradi pomanjkanja denarja hodili bos. V 20. in 30. letih 20. stoletja je gospodarska kriza povzročila še večje razlike med mestnimi in vaškimi otroki ter med bogatimi in revnimi. (Balkovec, 2011, str. 287).

Eni so prihajali v šolo bos, drugi pa v čevljih, kar se lepo vidi na fotografiji 2. a razreda Osnovne šole Laško iz šolskega leta 1930/1931.

Fotografija 17: 2. a razred Osnovne šole Laško, šolsko leto 1930/1931
(osebni arhiv Gabrijele Sotler)

Med 1. in 2. svetovno vojno so nekateri učenci, ki so spadali pod italijansko oblast, nosili fašistična oblačila, na Štajerskem pa nacistična. Pravilo številnih šol v 50. letih 20. stoletja se je glasilo: »Učenci morajo biti snažni in dostojno oblečeni. Lepotičenje ni dovoljeno.« Čeprav se je v 60. letih veliko govorilo o uvedbi enotnih halj za učence, pa je razvoj šel v povsem drugo, svobodnejšo smer. Kavbojke so postale značilno oblačilo in pomemben del oblačilne kulture na Slovenskem. (Balkovec, 2011, str. 286).

Tudi naši starši in stari starši se spominjajo, da je po 2. svetovni vojni do 90. let ob svečanih priložnostih na šoli obstajalo pionirsko oblačilo, sestavljeno iz modrega krila ali hlač, bele bluže, belih dolgih nogavic ter titovke in rdeče rutice.

Fotografija 18: Pionirska "uniforma" v šolskem letu 1978/1979
(šolska kronika III. OŠ)

Najbolj razširjene pa so bile na Slovenskem šolske halje, ki so bile ponekod obvezne, ponekod pa le priporočene. Le-te so prav tako kot uniforme zakrivale socialne razlike med revnimi in bogatimi ter imele zelo praktičen namen, saj so ščitile učenčevo obleko. Niso pa bile halje v uporabi samo za učence, ampak so jih ponekod nosile tudi učiteljice. Enotne halje so v različnih obdobjih predpisovale še druge, strokovne šole, ker so bile prilagojene delu učencev. (Balkovec, 2011, str. 288).

Fotografija 19: Šolske halje na Pedagoški gimnaziji Celje v začetku 70. let
(osebni arhiv Gabrijele Sotler)

3.2 ŠOLSKE UNIFORME: ZA ALI PROTI?

Svetovni splet je poln razmišljanj in polemik o šolskih uniformah. Veliko mnenj za in veliko proti lahko preberemo, če pobrskamo po različnih forumih, kjer se oglašajo javnost, starši in učitelji.

Vsake toliko časa se o urejenosti oziroma oblačenju na svetovnem spletu pojavi zapis, ki razburi javnost. V iniciativi Kakšno šolo hočemo se zavzemajo za to, da bi poskusno uvedli uniforme s pomočjo sponzorjev. Ko je bila Angelca Likovič, danes članica civilne iniciative Kakšno šolo hočemo, ravnateljica, so bila v njeni osnovni šoli pravila jasna: učenke se ne smejo ličiti ali pudrati, si barvati las, uhančki v nosu, popku niso sprejemljivi, goli trebuh zaradi prehladov tudi ne. Po mnenju Likovičeve so dandanes ogromne razlike pri oblačenju predvsem zaradi socialnih razlik in v šolah je to po njenem velika težava. Zato se zavzemajo za to, da bi poskusno v nekaj šol s pomočjo sponzorjev uvedli šolske uniforme. Ne samo da bi s tem zbrisali socialne razlike med učenci, po besedah Likovičeve bi s tem tudi dvignili pripadnost šoli, saj bi vsaka imela uniformo svoje barve in priponko z imenom šole. (Urejenost, 2011).

Pred leti se je na gospodarsko ministrstvo ter na medije po elektronski pošti obrnila skupina zaskrbljenih državljanov, ki je opozorila na problem neprimerne oblačenja v šolah. V

svojem pismu so zapisali, da predlagajo uvedbo šolskih uniform v osnovne in tudi srednje šole. Te bi izboljšale izgled šolarjev in dijakov, poleg tega ne bi bile tako vidne socialne razlike med učenci, hkrati pa bi uniforme rešile tudi slovensko tekstilno industrijo. Ključni razlog tega pisma pa je neprimerno oblačenje predvsem srednješolcev. Ministrstvo za šolstvo je odgovorilo, da o tem niso razmišljali in da je oblačilo stvar posameznika. (Oset, 2005).

Kot pravi ravnateljica celjske OŠ Lava Marijana Kolenko, je dobro oblačilo statusni simbol, ki ga starši želijo pokazati tudi na svojem otroku. Sicer pa Marijana Kolenko vidi večji problem v neprimernem oblačenju predvsem deklet. Izpostavila je, da so danes predvsem dekleta zelo neprimerno urejena. Moteče je zlasti to, da pridejo zelo razgaljena in zelo izzivalno oblečena. Tu je morda še bolj problematična srednja šola, kjer se vse vrti okrog poudarjanja telesa, izgleda. (Oset, 2005).

Znani slovenski kolumnist Marko Crnkovič pa v svoji objavi v spletnem dnevniku (Crnkovič, 2008) pravi: “V šole — tako osnovne kot srednje — bi bilo treba uvesti šolske uniforme. Obvezna šolska garderoba bi morala vključevati naslednje: suknjiče, puloverje, brezrokavnike in srajce/bluze ter hlače/kрила; za dečke kravate (začenši s prvim razredom); poljubna oz. individualna bi smela biti le vrhnja zimska oblačila in obutev; šole bi se svobodno, vendar v okviru splošnih oblačilnih in oblikovalskih smernic odločale o krojih, barvah in eventualnih vzorcih; pa tudi o šolskih emblemih, ki bi bili diskretno našiti na določene kose garderobe.”

Nasploh so mnenja deljena. Deljena mnenja imamo tudi raziskovalke. Dve sva proti uniformam, ena pa bi se z njihovo uvedbo strinjala. Predstavljamo naše razmišljanje o pozitivnih in negativnih platih uvedbe uniform.

Nina

“Danes se učenci oblačimo po svojem okusu. Navadno nosimo hlače, majico in jopico ali pulover. Obstajajo tudi izjeme. Če bi pri nas uveljavili šolske uniforme, bi se marsikaj spremenilo. Nekaj na bolje, nekaj na slabše. Zjutraj ne bi več potrebovali toliko časa, da najdemo primerno oblačilo, uniforme bi preprečile izzivalno oblačenje najstnic, izboljšalo bi se finančno stanje staršev, zmanjšalo bi se fizično nasilje med učenci ter tekmovalnost med učenci glede tega, kdo se oblači v dražja oblačila. Povečala bi se red in disciplina. Socialno

šibkejšim bi uniforma dajala občutek enakosti. Verjetno bi se zmanjšala tudi kraja oblačil. Ker bi bila šolska uniforma za vse enaka, le-ta ne bi poudarjala socialnih razlik med učenci.

Seveda pa uvedba šolskih uniform nima samo pozitivnih strani. Tudi negativnih je kar nekaj. Uniforme so lahko zelo drage in ena uniforma ne bi zadoščala za celo šolsko leto. Kaj kmalu bi se jih naveličali, mladi bi težko razvijali svoj osebni stil, če bi morali biti vsak dan enako oblečeni. Učenci bi verjetno začeli pretiravati na drugih področjih, kot so modni dodatki, make up. Je res, da bi uniforme zmanjšale fizično nasilje, a verbalnega ne bi.

Dvomim, da se bodo v slovenskih šolah kdaj uvedli šolske uniforme. Država je v preveliki krizi, da bi lahko plačala uniforme četrta milijona učencem. Sama upam, da se nikoli ne bodo uvedle. Odrasli nam govorijo, naj bomo drugačni, naj imamo svoje mnenje, svoj okus in osebni stil, a kako bi to razvijali, če bi bili vsak dan enako oblečeni? Je že res, da oblačenje ni edini način, s katerim lahko izražaš svoj osebni stil, a se bojim, da je mladim danes najbolj pomemben videz.

Danes se dekleta že grdo gledamo, če imamo enako majico; kaj bi šele bilo, če bi bile vse enako oblečene? Bi morali učenci imeti tudi enake šolske torbe? Če bi želeli spremeniti odnose med učenci, bi verjetno morali uvesti šolske uniforme že v vrtcu. Že res, da bi uniforme zakrile vidne razlike med učenci, a ne bi spremenile njihovega razmišljanja.“

Taja

„Sprašujem se, kako bi bilo, da vsak dan prideš v šolo in so vsi okrog tebe oblečeni enako? Mislim, da se učenci ne bi dobro počutili v uniformah, vsaj jaz ne. Saj smo ljudje različni, imamo različne okuse in menim, da je prav, da jih pokažemo.

Mislim, da se uniforme pri nas ne bi obnesle. Mogoče bi bilo potrebno poskusiti. Če bi se tako oblačili že od nekdaj, bi nam bilo to samoumevno, tako pa bi bilo čudno kar preskočiti iz svojih raznoraznih in raznobarnih oblačil na enaka in se tako oblačiti čisto vsak dan. Ne verjamem, da bi bilo prijetno sedeti v razredu, polnem enako oblečenih učencev, čeprav je po drugi strani to stvar, na katero bi se dalo navaditi in bi verjetno potem na uniforme gledali čisto drugače.

Šolske uniforme so stalnica v številnih državah po svetu. Prav zanimivo bi bilo opazovati ulice in mesta, polna enako oblečenih otrok, saj bi bilo to nekaj novega, a na to nismo navajeni. Menim, da bi večina učencev uvedbo uniform sprejela bolj negativno kot pozitivno. Če bi že bilo potrebno uvesti pravila oblačenja, bi se mi zdele najbolj primerne (tako kot ponekod po svetu) navadne polo majice določene barve s šolskim logotipom. Te bi nekako zmanjšale razlike med učenci, ki pa bi se še vseeno lahko oblačili po svojih željah. Majice še vedno dopuščajo nekaj svobode učencem, vseeno pa zmanjšujejo razlikovanje med njimi, večajo pa prepoznavnost šole.

Mislim pa, da bi bilo zanimivo, če bi se vsi učenci za en teden ali mesec spremenili v učence, ki vsak dan hodijo v šolo enako oblečeni. To bi bil lahko šolski preizkus ali šolski projekt, ki bi bil zanimiv za vse, hkrati pa bi se lahko pogovorili o vsem, kar šolske uniforme prinašajo, tako prednosti kot slabosti.«

Lejla

»Vsi pravijo, da se z uvedbo uniform ne bi mogli več svobodno izražati. Saj imamo dovolj časa za izražanje svojega stila v prostem času. Svoj stil izražamo z obleko, s svojim govorom in obnašanjem. Veliko več mi pomeni oseba, s katero imava podobno mnenje, kot pa oseba, s katero se podobno oblačiva. Vendar ne razmišljamo vsi enako. Nekateri se nočejo družiti s tistimi, ki so drugače oblečeni. Nekateri so s tem izrinjeni iz družbe. Danes tvoja osebnost in karakter žal ne pomenita veliko. Pomembna je tvoja obleka. Tudi pamet skoraj ni več pomembna. Saj imamo vse nove naprave, ki nam pomagajo živeti. Prav zaradi tega bi bilo boljše imeti uniforme. A socialne razlike se s tem ne bi odpravile. Socialne razlike so obstajale in bodo obstajale še naprej.

Uniforme bi bile po moje za vse dobra zamisel. Bili bi enako oblečeni in bi hkrati tudi predstavljali svoje šole. Lahko pa bi imeli le določena pravila oblačenja na šoli, na primer določena barva majice ali hlač. Učenci bi bili verjetno bolj navdušeni nad takimi »ohlapnimi« pravili kot pa nad „resnimi“ uniformami, kot so srajca, kravata in krila ali hlače dolgočasnih barv. Vsekakor pa bi morale biti te uniforme „normalne“ in ne takšne, kot so v filmih. Zame je normalna uniforma majica ali navadna srajca in dolge hlače s kakšnim zanimivim dodatkom.

Menim, da se veliko učencev, predvsem učenk, danes oblači neprimerno. Zato bi bilo dobro uvesti pravila ali celo uniforme. Pri mladih je danes najbolj priljubljeno, da imaš čim manj obleke na sebi, da je čim bolj ozko in prozorno. Vse, kar je „odštekano“, je priljubljeno. Čim več barve, dodatkov in seveda znamk. Zdi se mi neprimerno, da dekleta, stara 15 let, obleče kratko ozko majico z dekoltejem, kratko krilo, se naliči, obuje petke in takšna pride v šolo. Če ji starši v prostem času dovolijo, da je tako oblečena, je to njihova stvar, a v šoli je to zame nedopustno in tudi starši bi morali narediti več, da do tega ne bi prihajalo. A to je le moje mnenje, ki ni splošno mnenje, nasprotno, sem ena redkih, ki tako misli. Večina jih meni drugače. V šolskih pravilnikih bi morale šole omeniti tudi oblačenje.

Jaz bi z veseljem nosila uniformo ali pa se držala določenih pravil. Saj to ne bi bilo nič posebej težkega, zlasti če bi bila uniforma takšna, da bi mi bila všeč. Tudi moji starši so naklonjeni uniformam, ker poznajo oblačilno kulturo današnje mladine.”

3.3 KAJ PRAVIJO ŠOLSKI PRAVILNIKI O PRAVILIH OBLAČENJA?

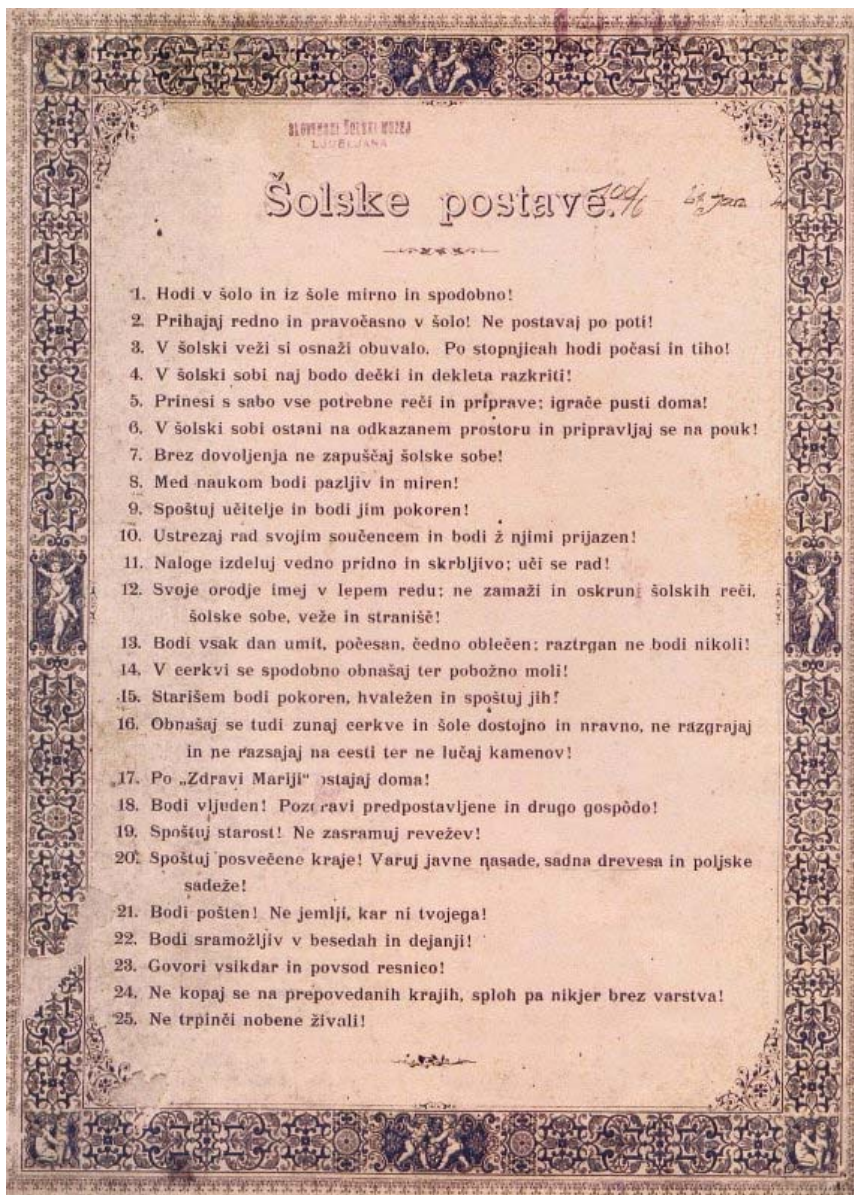
Šolski pravilniki navajajo pravila na območju šole in na površinah, ki sodijo v šolski prostor, poslovni čas in uradne ure, uporabo šolskega prostora in organizacijo nadzora, ukrepe za zagotavljanje varnosti, vzdrževanje reda in čistoče, torej vse to, kar pripomore k dobremu delovanju šole kot celote in dobremu počutju učencev in učiteljev. Šolski pravilniki pa zelo redko vsebujejo kakršno koli določbo o oblačenju. V Šolskem muzeju v Ljubljani so za potrebe razstave o oblačilni kulturi na Slovenskem preučevali šolska pravila tako v preteklosti kot danes in ugotovili, da pravila zelo redko omenjajo oblačenje učencev. Zato so s skupnimi močmi sestavili Šolske postavbe, ki so zbirka različnih šolskih pravil okoli leta 1907 in v 13. točki pravijo:

»Bodi vsak dan umit, počesan, čedno oblečen; raztrgan ne bodi nikoli!«

Gre za zelo splošno pravilo, ki si ga pravzaprav lahko vsak razlaga po svoje. Tudi me smo pregledale kar nekaj pravil šolskega reda različnih osnovnih šol in nismo zasledile konkretnih zapisov o pravilih oblačenja, ki bi jih postavljale osnovne šole. Tudi v srednjih šolah je podobno, razen v klasičnih gimnazijah, kjer pa so pravila prav tako zelo splošna in ohlapna. V hišnih pravilih Škofjiske klasične gimnazije (Zavod sv. Stanislava, 2011) v Ljubljani 21. točka pravi:

»Dijaki, učitelji in drugo osebje gimnazije morajo hoditi v šolo urejeni in dostojno oblečeni.«

Kaj to pomeni in kako se te določbe »preverjajo«, pa žal ne vemo. Tudi šolska pravila in šolski red III. OŠ Celje ne vsebujeta posebnih določil oblačenja, izjema je športna vzgoja, kjer morajo biti učenci ustrezno obuti (copati z gumo ali športni copati, ki so namenjeni le za športno vzgojo v telovadnici), imeti morajo ustrezna oblačila (majica, kratke hlače ali trenirka), morajo imeti ustrezno urejene lase (spete), nakita in dragocenosti pa naj učenci ne nosijo k športni vzgoji, pustijo jih v zaklenjeni garderobi ali pri učitelju. Gre za pravila oziroma priporočila, ki jih preverjajo učitelji športne vzgoje, drugih določil pa šolski pravilniki ne določajo.

Fotografija 20: Šolske postave okoli leta 1907 (Slovenski šolski muzej)

3.4 OBLAČILNA KULTURA UČENCEV III. OŠ CELJE

Kako se oblačimo? Smo oblečeni primerno, kot to želimo sami in od nas zahtevajo starši in učitelji? Menimo, da smo učenci III. osnovne šole oblečeni dobro in primerno svoji starosti. Sledimo modnim smernicam, vendar ne pretiravamo. Sicer nimamo pravil oblačenja, ampak obstajajo nenapisana pravila, ki se jih držimo. Učenci nižjih razredov so oblečeni zelo različno in pisano. Deklice pogosto nosijo krila in ozke hlače pod njimi, dečki pa so v kavbojkah ali trenirkah. V višjih razredih pa pisana oblačila pogosto zamenjajo enobarvna, postanejo zelo podobna ali skoraj enaka. Deklice nosijo kavbojke ali temne hlače, majico in jopico, redko pa krila. Dečki pa so pogosto oblečeni v široke kavbojke pod pasom, majice. Res je, da nekateri izstopajo, a teh ni veliko.

O oblačenju učencev III. osnovne šole smo spraševale učence, učitelje in starše. Rezultate ankete si lahko ogledate v drugem delu naše raziskovalne naloge, me pa smo pobrskale po šolskih kronikah naše šole od šolskega leta 1962/1963 dalje ter izbrale nekaj fotografij oblačilnega videza učencev naše šole. Sprva je naših fotografij malo, kasneje pa vse več in prikazujejo, kakšen je bil videz naših učencev ter kakšna uniformam podobna oblačila so nosili. Gre za oblačila, ki bi jih tudi pogojno lahko imenovali uniforme, na primer oblačila pevskega zbora, oblačila folklorne skupine, pionirska oblačila, oblačila pri športni vzgoji, pri nastopih.

Pevski zbori imajo na naši šoli tradicijo, tradicionalno pa so bili člani zbora tudi oblečeni v enotna oblačila za dekleta in fante. Na fotografijah sta mlajši mladinski pevski zbor na reviji v Zagorju v šolskem letu 1985/1986 ter mladinski pevski zbor v šolskem letu 1990/1991.

Fotografija 21: Mlajši mladinski zbor v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)

Fotografija 22: Mladinski pevski zbor v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)

Tudi folklorne skupine ves čas delujejo na šoli. Tako kot se spreminja njihova koreografija, se sčasoma spreminjajo tudi njihova oblačila. Na fotografijah je folklorna skupina v šolskih letih 1978/1979 in 1981/1982.

Fotografija 23: Folklorna skupina v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)

Fotografija 24: Folklorna skupina v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)

Eno izmed pravil oblačenja so bili tudi dresi za dekleta pri športni vzgoji. Praviloma so bili oprijeti in črne barve. Fantje pa so morali imeti kratke hlačke in belo majico. Tudi na nastopih ritmične skupine so bila takšna oblačila pravilo. Fotografiji prikazujeta ritmični skupini v šolskih letih 1981/1982 in 1985/1986.

Fotografija 25: Ritmična skupina v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)

Fotografija 26: Ritmična skupina v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)

V času po 2. svetovni vojni do devetdesetih let so bili najmlajši sprejeti v pionirsko organizacijo. V dar so dobili modro titovko in rdečo rutico, ki so jo skupaj z modrim krilom za dekleta in hlačami za fante ter belo bluzo nosili ob sprejemu med pionirje ter ob drugih

slovesnih trenutkih. Fotografiji prikazujeta sprejem cicibanov med pionirje v šolskem letu 1981/1982.

Fotografija 27: Postali smo pionirji
(šolska kronika III. OŠ)

Fotografija 28: Sprejem najmlajših med pionirje
(šolska kronika III. OŠ)

Eden slovesnejših trenutkov v vsakem šolskem letu je bil tudi obisk pisatelja ali pisateljice ob zaključku bralne značke. Takrat so si učenci nadeli pionirska oblačila. Fotografiji prikazujeta obisk pisateljice Branke Jurca v šolskem letu 1982/1983 in proslavo ob dnevu republike v šolskem letu 1978/1979, ko so učenci nosili enotna pionirska oblačila.

Fotografija 29: Obisk pisateljice Branke Jurca
(šolska kronika III. OŠ)

Fotografija 30: Kaj je republika
(šolska kronika III. OŠ)

Danes učenci v 1. razredu dobijo rumene rutice, mi vsi pa se oblačimo dokaj podobno, zato prav tako lahko govorimo o oblačilni kulturi. Kavbojke ali črne hlače, majica in lahkotne superge. Le pevski zbor in folklorna skupina si za nastop nadeneta enaka oblačila. Kljub strahu pred uniformami se tudi danes oblačimo precej uniformirano, zato bo učencem, ki bodo prišli za nami, prav tako zanimivo brskati bo šolskih kronikah in opazovati naša oblačila, ki so pri najmlajših zelo pisana, bolj ko pa gremo proti 9. razredu, bolj temna in enobarvna postajajo.

4 RAZISKOVALNO DELO

4.1 OBISK SLOVENSKEGA ŠOLSKEGA MUZEJA

Ker vemo, da o oblačilni kulturi na Slovenskem največ najdemo v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani, smo ga obiskale. Skozi razstave nas je vodila gospa Marjetka Balkovec Debevec, avtorica razstave z naslovom "Kaj naj oblečem za v šolo?", ki je govorila o oblačilnem videzu učencev in učiteljev skozi čas. Žal te razstave nismo imele priložnosti videti, saj se je končala septembra 2011. Kustosinja nam je predstavila oblačilno kulturo pri nas, potem pa smo se sprehodile po muzeju in si ogledale zanimive predstavitve o šolstvu na Slovenskem in po svetu.

Fotografija 31: Obisk v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)

Fotografija 32: Obisk v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)

Najprej smo si ogledale razstavo z naslovom O zgodbah šolskih zvezkov. Ta razstava nam prikazuje razvoj šolskih zvezkov na Slovenskem od srede 19. stoletja naprej. Razstava predstavlja zgodbe, zapisanih v šolskih zvezkih. Videle smo od šolskih tablic pa do zvezkov, ki jih uporabljamo danes. Prav šolski zvezek je tisti predmet, ki povezuje učenca in učitelja, šolo in dom ter učenca in znanje.

Naslednja razstava prikazuje šolarje Angole, Malavija in Gane v Afriki, njihov šolski sistem, šolski prostor, šolske potrebščine in šolske uniforme. V Angoli tisti šolarji, ki so oblečeni v preproste bele halje, obiskujejo državne šole, medtem ko obiskujejo tisti, ki nosijo uniforme ostalih barv in krojev, zasebne šole. V Malaviju je glavni del šolske uniforme roza srajca. Deklice nosijo modra krila, dečki pa hlače poljubne barve. Ganski otroci ne smejo hoditi v šolo, če nimajo šolske uniforme. Vsaka šola ima določeno svojo barvno kombinacijo.

Najpogostejše so roza-zelena, modro-zelena in rumeno-rjava. Deklice morajo nositi srajce, čez srajco pa predpasnike, fantje pa srajco in hlače. Šolski prostori so v teh državah manjši kot pri nas, v razredu je več učencev, pogojev za visoko izobrazbo ni, šolskih potrebščin je veliko manj, a vseeno so ti učenci veliko bolj hvaležni, da lahko hodijo v šolo, kot smo mi.

Fotografija 33: Pionirska oblačila na razstavi o šolstvu na Slovenskem (foto: Urška Sotler)

Zadnja razstava je stalna razstava, ki se imenuje Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja. Razstava se začne pri prvih znanih začetkih šolstva pri nas in se konča v sodobnem času. Z izbranimi fotografijami, predmeti, šolskimi zakoni nam pokaže, kako se je spremenilo šolstvo na naših tleh. Videle smo, da so morale učiteljice včasih nositi dolge obleke, ki so zakrivalle čim več kože. Deklice so nosile srajco in dolg predpasnik, dečki pa hlače z naramnicami in srajco. Bogatejši otroci so nosili tudi čevlje. Seveda pa nismo spregledale uniform pionirk in pionirjev.

Obisk muzeja nam je vsem zelo koristil. Izvedele smo veliko novega, uporabnega in zanimivega za naše nadaljnje raziskovanje o šolskih uniformah.

Fotografija 34: Prikaz učilnice, kjer vse obiskovalce muzeja čaka »stroga« učna ura (avtorica: Urška Sotler)

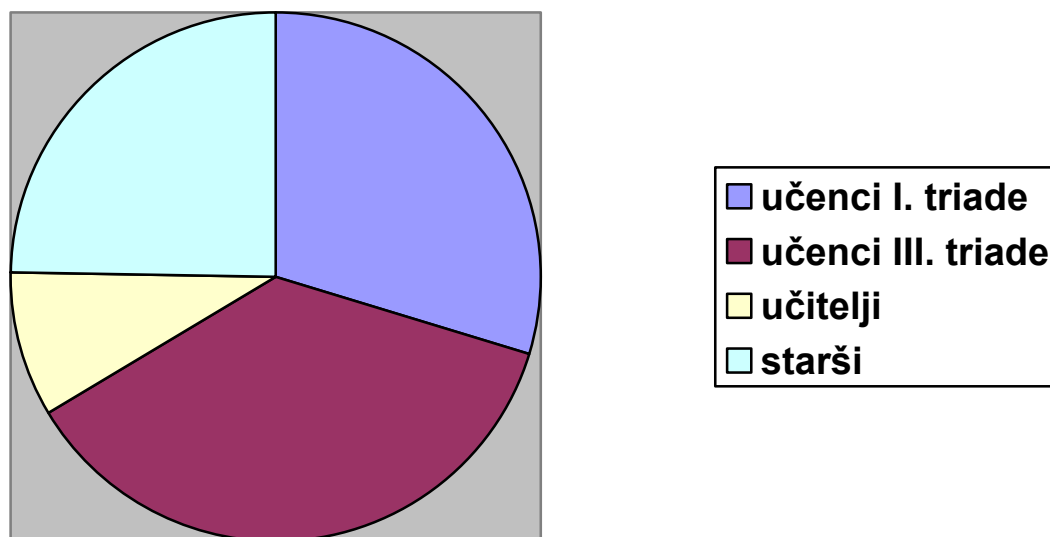
4.2 ANKETA O ŠOLSKIH UNIFORMAH

Da bi raziskale, kaj menijo o uvedbi šolskih uniform celjski osnovnošolci, učitelji in starši naših učencev, smo se odločile, da sestavimo anketni vprašalnik. Pisni anketni vprašalnik je bil različen za učence I. triade, učence III. triade in starše ter učitelje. Za učence I. triade je bila naloga slikovna, za ostale pa je vprašalnik obsegal petnajst vprašanj zaprtega tipa, nekaj pa tudi odprtega tipa, kjer so morali anketiranci zapisati svoj odgovor ali podati svoje mnenje. Anketne vprašalnike smo razdelile 667 anketirancem: učencem, učiteljem in staršem. Za pomoč smo poprosile učence in učitelje petih celjskih osnovnih šol ter starše naših učencev. Vsem se za sodelovanje najlepše zahvaljujemo.

Tabela 1: Anketiranci glede na status

	I. TRIADA	III. TRIADA		UČITELJI		STARŠI	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž
število anketirancev	202	129	119	13	47	43	125

Grafikon 1: Anketiranci glede na status

4.3 REZULTATI ANKETE O ŠOLSKIH UNIFORMAH ZA UČENCE I. TRIADE

Anketa za učence I. triade je bila sestavljena tako, da so morali učenci narisati oblačilo, ki bi jim bilo všeč, če bi morali biti vsi učenci enako oblečeni. Seveda smo želele, da učenci podajo svoje predloge, da bi videle, kako si predstavljajo uniforme, nismo pa jih obremenjevale s tehničnimi podrobnostmi, torej z izvedljivostjo njihovih predlogov.

Dobile smo pisano paleto predlogov; nekateri si uniforme predstavljajo zelo strogo, drugi pa se pogosto zatečejo v pravljичni svet in si predstavljajo (zlasti dekleta), da bi po šoli hodile v krinolinah, s kronami na glavi in v visokih petah. Dečki pa bi izgledali kot ljudje v uniformah, ki jih poznajo, torej nogometaši, policisti in drugi pravljичni in resnični »junaki«. Pri fantih prevladuje črna barva uniforme; predvidevamo, da so takšne uniforme že videli po televiziji ali pa opazovali črno-bele slike svojih starih staršev. Dekleta si uniforme predstavljajo v pisanih barvah, največkrat so to dekliške barve, roza ali vijolični odtenki. Nekatere uniforme so že skoraj kot narodne noše, druge pa kot iz kakšnih nadaljevanj, pravljic ali risank. Deklice so skoraj vedno v krilcih ali obleki, kar je pravzaprav že tradicija, saj se deklice vedno rišejo v krilih, pa čeprav jih drugače mogoče sploh ne nosijo. Zelo opazne pa so frizure, še bolj kot oblačila. Vedno so lepo urejene, lase imajo spete v čop, so počesane, z zanimivimi kodri. Že majhne deklice so rade lepe, takšen je občutek ob opazovanju risb, ki so jih narisale. Počutijo se kot princeske, kraljične, junakinje iz risank in tako se tudi narišejo. Počutijo se kot zvezde družine in takšne zvezde pogosto želijo biti tudi v šoli. Ena izmed deklic je napisala: »Znak uniforme bi bil zvezda, ker so otroci kot zvezde na nebu.« Ta deklica je na uniformo narisala zvezdo. Veliko otrok si želi na uniformah začetnico svojega imena. Takšne slike uniforme so zelo pogoste, kot tudi grb ali logotip šole na uniformi, torbi ali kapi. Veliko učencev si predstavlja kot obvezno opremo v šoli tudi različne dodatke: slušalke, kape, ogrlice, zapestnice, ki pravzaprav v šoli sploh niso zaželeni. Pojavljajo se se tudi kariraste uniforme, še posebej pri dekletih. Nekatere risbe predstavljajo dečke v obleki s kravato, saj opazujejo starejše in moške v filmih, zato so včasih pravi pomanjšani starejši.

Dekleta in dečki so skoraj praviloma takšni, kot bi radi bili, torej vitki z lepo postavo. Le ena deklica se je narisala z okroglo postavo in predvidevamo, da ima tudi sama bolj polno postavo. Pri dekletih I. triade je presenetljivo veliko visokih pet. Večkrat se je pojavil tudi znak »peace«, in sicer na kapah, zapestnicah in na samih uniformah. Eden izmed anketiranih je podal tudi predlog, da bi bili učenci oblečeni različno, enake pa bi bile šolske torbe. A

izdelati torbo, ki bi bila za vse enaka, bi bilo težko izvedljivo. Nekateri učenci so narisali uniforme v barvah Slovenije: različne belo-modre-rdeče uniforme za dečke in deklice, grb Slovenije na kapi, rokavu, torbi itd. Bilo je tudi nekaj nemogoče izvedljivih uniform, kot so balerine, metuljčki, dresi, poletna kolekcija itd. Ena izmed šol je izstopala tudi po velikem številu napisov svoje šole na uniformi, torej ne samo logotip na uniformi, ampak velik napis osnovne šole na sprednjem delu uniforme. Mogoče se učenci te šole bolj poistovetijo s svojo šolo kot drugi.

Zanimivo je bilo opazovati, kako pisane predloge uniform so narisali otroci. Imajo bujno domišljijo in če bi upoštevali njih, bi bil šolski prostor dosti bolj pisan, kot je zdaj.

Predstavljamo vam nekaj zanimivih uniform, ki so jih narisali učenci I. triade:

Slika 1: Črne uniforme s kravato, tudi dekleta imajo hlače, na šolski torbici pa je ime šole.

Slika 2: Tudi med učenci I. triade je veliko črnih uniform.

Slika 3: Oprema šolarja v kombinaciji s šolsko uniformo, ogrlica, slušalke, kapa s ščitnikom, vse, kar v šoli ni zaželeno, z dodanim znakom »peace«.

Slika 4: Domoljubna uniforma v barvah Slovenije in z grbom.

Slika 5: Ena izmed redkih deklet, ki je narisala močnejšo postavo z dokaj sprejemljivo izvedbo uniforme.

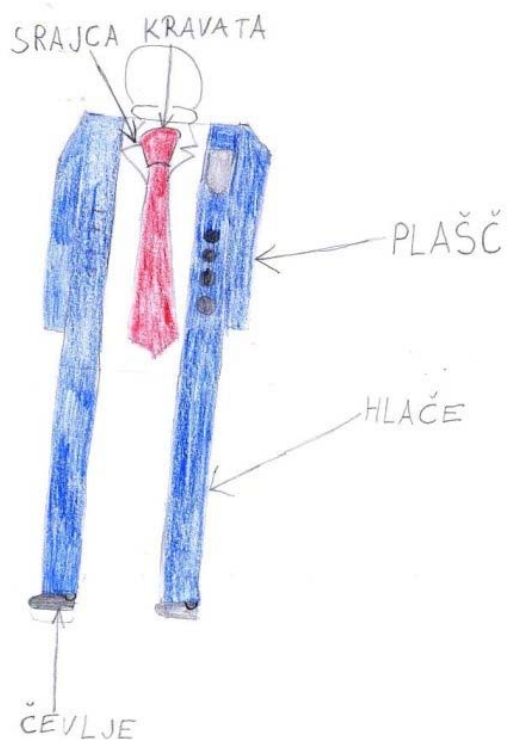
Slika 6: Kravata se pojavlja pogosto, ne pa tudi hlače za dekleta; večina deklet spontano nariše krilo.

Slika 7: Uniforme po vzoru britanskih, z jopico in kravato ter obveznim logotipom šole.

Slika 8: Nekaj učencev predlaga, da ima na uniformi vsak začetnico svojega imena, da si imena lažje zapomnijo učenci in učitelji.

Slika 9: Modra barva prevladuje pri starejših, tu pa je kombinirana s strogim plaščem, ki jih poznajo ponekod v tujini, ter s kravato.

Slika 10: Učenci so narisali tudi nekaj neverjetnih »uniform«, zlasti dekliških.

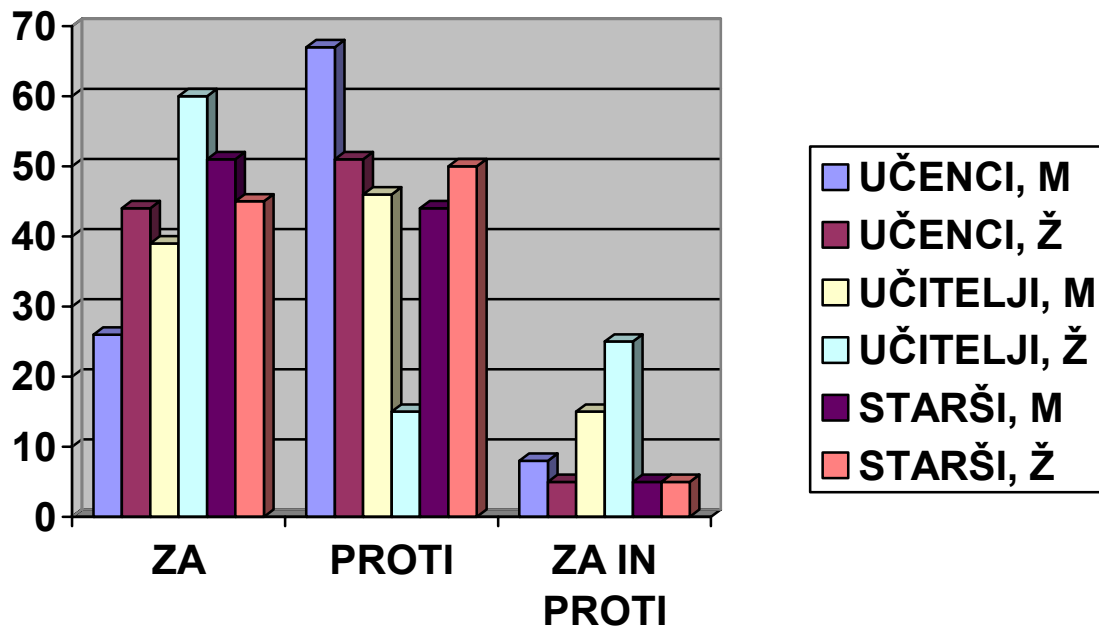
4.4 REZULTATI ANKETE O ŠOLSKIH UNIFORMAH ZA UČENCE III. TRIADE, UČITELJE IN STARŠE

4.4.1 Kakšno je vaše mnenje o uvedbi šolskih uniform v OŠ?

Tabela 2: Kakšno je vaše mnenje o uvedbi šolskih uniform v osnovno šolo?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
argumenti ZA	33	25,6	52	43,7	5	38,5	28	59,6	22	51,2	56	44,8
argumenti PROTI	86	66,7	61	51,3	6	46,1	7	14,9	19	44,2	63	50,4
argumenti ZA in PROTI	10	7,7	6	5,0	2	15,4	12	25,5	2	4,6	6	4,8
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 2: Kakšno je vaše mnenje o uvedbi šolskih uniform v osnovno šolo?

Najpogostejši argumenti ZA uvedbo šolskih uniform:

- Manj bi bilo opazno, če je kdo manj premožen, manj bi bilo tekmovalnosti med učenci.
- Vsi bi bili enakovredni.

- Nimaš problemov z izbiranjem, kaj boš zjutraj oblekel za šolo.
- Večja bi bila prepoznavnost šole in pripadnost šoli.
- Ne bi bilo zmerjanja učencev, ki imajo raztrgana ali premajhna oblačila, nihče ne bi mogel reči kaj grdega o tvoji obleki.

Najpogostejši argumenti PROTI uvedbi šolskih uniform:

- S tem bi izgubil pravico do lastnega stila oblačenja.
- Vsak ima pravico obleči, kar mu je všeč.
- S tem bi se vrnil v preteklost.
- Starši si tega ne bi mogli privoščiti.
- V njih se ne bi dobro počutili.

Argumenti za in proti uvedbi šolskih uniform se zelo prepletajo in stroge odločenosti za ali proti uniformam ni, zato ne moremo govoriti o tistih, ki so za, in tistih, ki so proti, ampak o argumentih za in proti. Ljudje si hitro premislijo in tako se je pokazalo tudi pri anketnem vprašalniku, ko so si nekateri anketiranci premislili pri reševanju ankete. Na splošno pri večini anketirancev ni velikega odstopanja v prid ali proti uniformam, le pri učencih, kjer jih je za le 26 %, proti pa 67 %, in pri učiteljicah, kjer jih je za 60 %. Anketiranci so sicer podali razloge za in proti, a to še ne pomeni, da bi bili tudi dejansko za ali proti uvedbi uniform. Sicer se zavedajo prednosti ali pomanjkljivosti uniform, a ko pretehtajo vse prednosti in slabosti, se lahko odločijo tudi drugače. Zato je potrebno te rezultate jemati z manjšimi pomisleki.

Učenci in učenke menijo, da bi bilo z uniformami manj opazno, če je kdo manj premožen, manj bi bilo tekmovalnosti med učenci in tako bi bili vsi enakovredni. Tisti, ki so proti, menijo, da ima vsak pravico obleči, kar želi, in šolske uniforme bi jim to pravico odvzele. Marsikdo se tudi ne bi počutil prijetno v njih. Mnogi pa sploh nimajo pravega razloga proti, le neprijetno bi jim bilo, če bi jih nosili.

Učitelji menijo, da bi z uniformami učenci izgubili pravico od lastnega stila oblačenja in da si jih starši ne bi mogli privoščiti. Učitelji se zavedajo, da bi bilo z uniformami tekmovalnosti med učenci manj.

Starši, ki so proti uniformam, menijo, da uniforme učencem ne bi bile všeč, vsi pa mislijo, da bi se s tem povečalo tudi finančno breme staršev. Eden od staršev je odgovoril, da bi bili učenci bolj usmerjeni v učno snov, saj ne bi toliko razmišljali o obleki. A le obleka bi bila enaka, še vedno bi si učenci kupovali različne torbe, copate, potrebščine in razlike med njimi bi se vseeno občutile. Žalostno je, da se dogaja, da se nekateri otroci, ki so oblečeni v modna

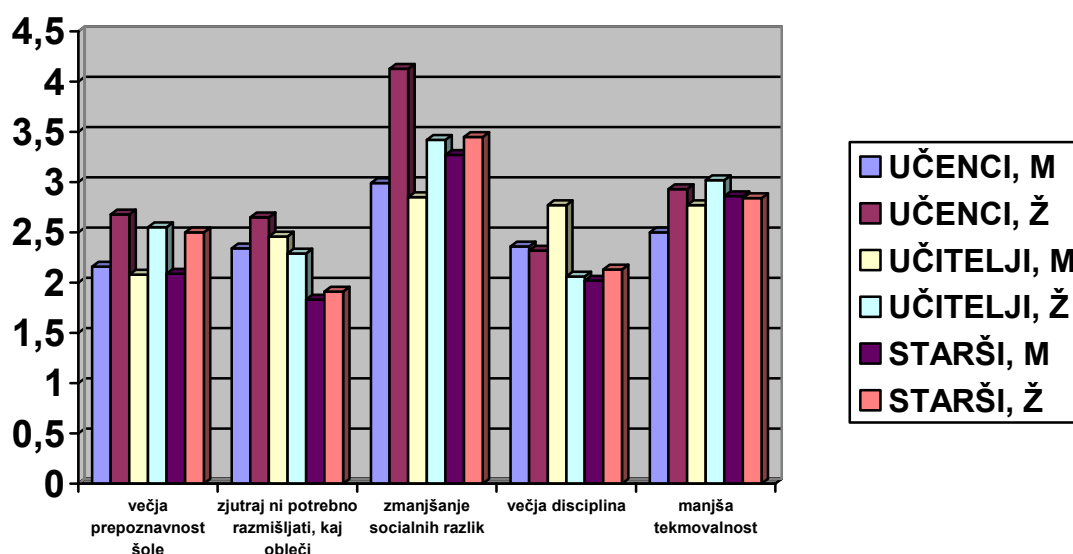
oblačila znanih blagovnih znamk, nočejo družiti s tistimi, ki so oblečeni v cenejša oblačila. Ena od mam je omenila, da bi navidezno brisanje socialnih razlik z uvedbo uniform postalo še vidnejše. Verjetno je s tem mislila, da bi učenci potem veliko vlagali v frizuro, ličila, čevlje in šolske potrebščine. Starši menijo, da bi uniforme odvrčale učence od kritičnega razmišljanja, da se z uvedbo šolskih uniform izgubi individualnost in pravica do lastnega stila oblačenja, kar je pravzaprav enotna ugotovitev vseh anketirancev.

4.4.2 Razlogi za uvedbo šolskih uniform

Tabela 3: Razlogi za uvedbo šolskih uniform

	UČENCI		UČITELJI		STARŠI	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
večja prepoznavnost šole	2,19	2,68	2,08	2,55	2,09	2,5
zjutraj ni potrebno razmišljati, kaj obleči	2,34	2,65	2,46	2,29	1,83	1,91
zmanjšanje socialnih razlik med učenci	2,99	4,13	2,85	3,42	3,27	3,45
izboljšanje discipline med učenci	2,36	2,32	2,77	2,06	2,02	2,13
manjša tekmovalnost med učenci	2,50	2,93	2,77	3,02	2,86	2,84

Grafikon 3: Razlogi za uvedbo šolskih uniform

Najpomembnejši razlog za uvedbo šolskih uniform je po mnenju vseh skupin anketirancev zmanjšanje socialnih razlik med učenci, saj je povprečna ocena podanih odgovorov tu najvišja, najbolj pa izstopa pri učenkah, saj je povprečna ocena kar 4,13 (od 5). Tako smo tudi pričakovale. Presenetljivo je, da se staršem zdi najmanj pomembno, da učencem zjutraj ni potrebno razmišljati, kaj obleči, ni pa nas presenetilo, da je dosegel ta odgovor najvišjo povprečno vrednost pri učenkah, saj izmed vseh skupin anketirancev v povprečju prav dekleta najbolj razmišljajo o obleki in se obremenjujejo z oblačili.

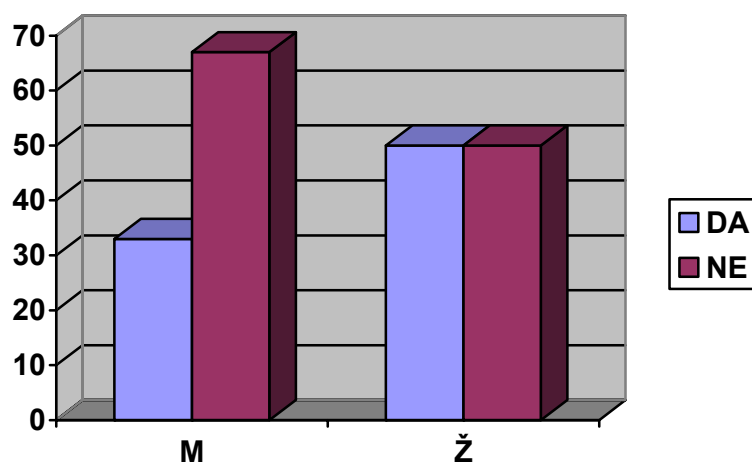
Učitelji in starši zelo visoko postavljajo tudi odgovor, ki so ga zapisali že pri prejšnjem vprašanju, to je zmanjšanje tekmovalnosti med učenci. Za učitelje je ta odgovor logičen, saj se s tem srečujejo vsakodnevno in so tekmovalnosti priča, medtem ko starši to opazujejo bolj od daleč.

4.4.3 Ali bi se z uvedbo uniform odnosi med učenci spremenili?

Tabela 4: Ali bi se z uvedbo uniform odnosi med učenci spremenili?

	UČENCI			
	M		Ž	
	ŠTEVILO	%	ŠTEVILO	%
DA	43	33,3	60	50,4
NE	86	66,7	59	49,6
SKUPAJ	129	100	119	100

Grafikon 4: Ali bi se z uvedbo uniform odnosi med učenci spremenili?

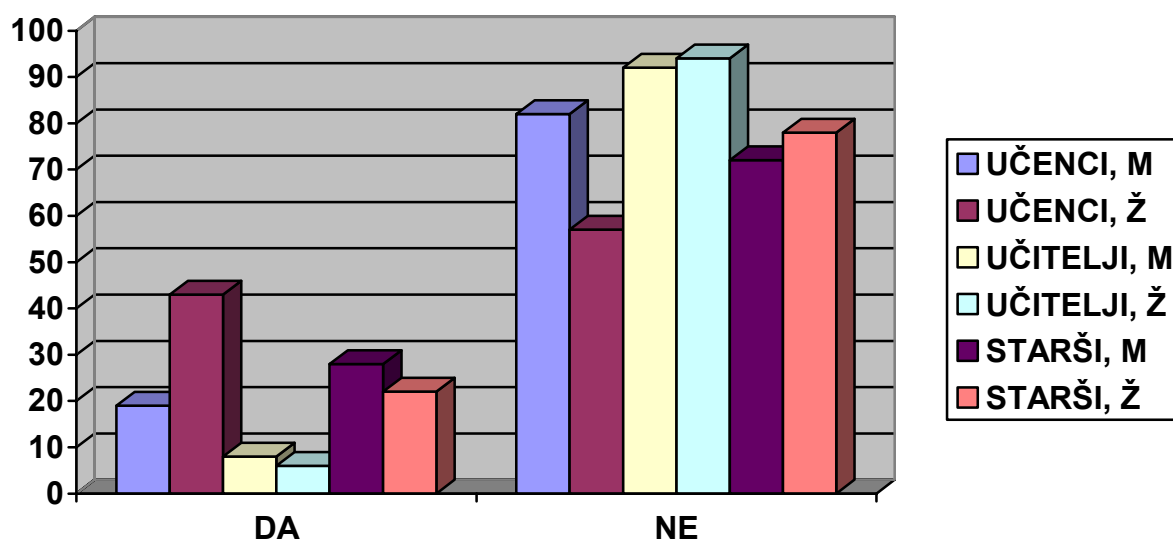
Malce več kot polovica deklet meni, da bi se odnosi med učenci spremenili, medtem ko tako meni le tretjina fantov. Lepo je, da smo pri fantih našle tudi odgovor, da obleka ni pomembna, česar pa pri dekletih ni bilo možno opaziti. Ena tretjina učencev meni, da bi se odnosi spremenili, saj ne bi bilo več zafrkavanja glede obleke, socialnega stanu družine ali pa zaradi osebnega stila, ostali dve tretjini učencev pa menita, da se odnosi ne bi spremenili, saj bi bili še vedno enaki ljudje, takšni, kot so bili prej. Nekatera dekleta so zapisala enako: "Obleka ne naredi človeka. Vsi bi bili kljub enaki obleki še vedno enaki kot prej." Pravzaprav nas je ta odgovor presenetil, saj v današnjem času tako mnenje redko slišimo, še posebej pri mladini.

4.4.4 Ali bi se z uvedbo uniform disciplina v šoli izboljšala?

Tabela 5: Ali bi se z uvedbo uniform disciplina v šoli izboljšala?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
DA	24	18,6	51	42,9	1	7,7	3	6,4	12	27,9	27	21,6
NE	105	81,4	68	57,1	12	92,3	44	93,6	31	72,1	98	78,4
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 5: Ali bi se z uvedbo uniform disciplina v šoli izboljšala?

Sodeč po naši anketi, izboljšanje discipline ne bi mogel biti razlog za uvedbo uniform, saj večina anketirancev meni, da se disciplina na šoli ne bi izboljšala. Izjema pa so učenke, od

katerih jih skoraj polovica meni, da bi se disciplina izboljšala. Menimo, da so po mnenju večine prav one tiste, ki bi najbolj potrebovale vsaj določena pravila, če ne tudi uniform.

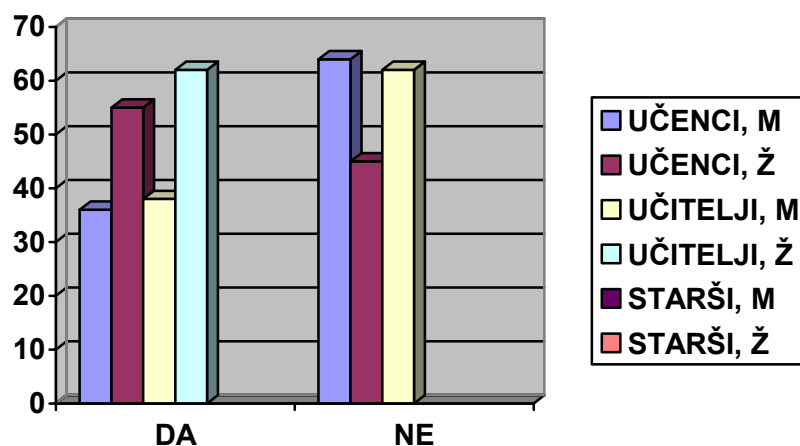
Tudi učitelji in starši so enotni. Starši so še posebej izpostavili, da bi z uvedbo uniform odpadlo veliko razlogov za tekmovalnost, zbadanje in prepire, kar bi privedlo tudi do večje discipline. Eden izmed staršev je zapisal, da je disciplina na šoli že zdaj na visokem nivoju, kar je pohvalno.

4.4.5 Ali bi se finančno stanje staršev z uvedbo uniform izboljšalo?

Tabela 6: Ali bi se finančno stanje staršev z uvedbo uniform izboljšalo?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
DA	47	36,4	65	54,6	5	38,4	17	36,2	11	25,6	31	23,5
NE	82	63,6	54	45,4	8	61,6	30	63,8	32	74,4	101	76,5
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	132	100

Grafikon 6: Ali bi se finančno stanje staršev z uvedbo uniform izboljšalo?

Kar 75 % staršev meni, da se njihovo finančno stanje ne bi izboljšalo, verjetno zato, ker se starši bolj zavedajo, da bi oblačila za prosti čas še vedno morali kupovati. Poleg pouka imamo danes še veliko drugih dejavnosti, za katere bi bilo potrebno kupovati oblačila, prav tako pa tudi za prosti čas. Zato so nekateri starši mnenja, da bi se njihovo finančno stanje celo poslabšalo, saj bi morali poleg običajnih oblačil kupovati tudi uniforme. Mlajši otroci hitro rastejo, zato bi bilo tudi kupovanje novih uniform kar pogosto.

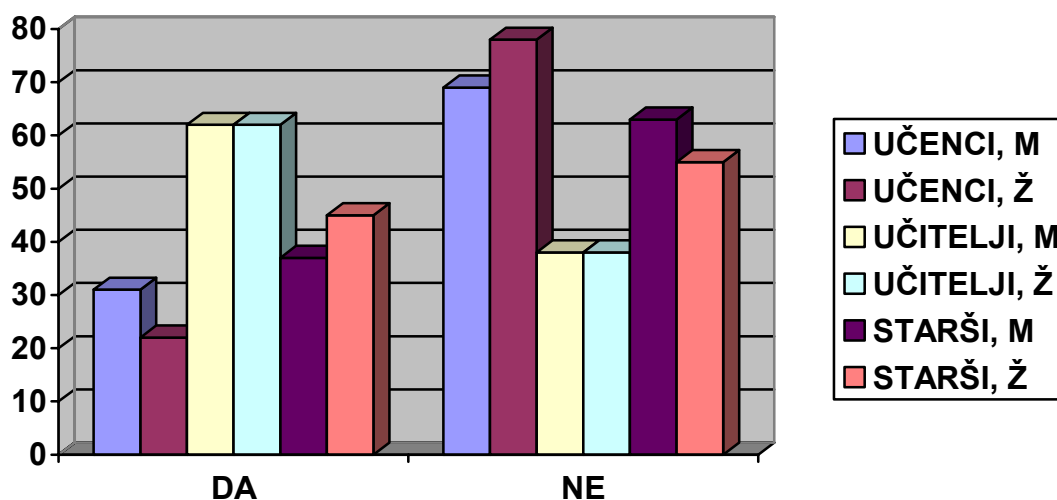
Učitelji prav tako menijo, da se finančno stanje staršev ne bi izboljšalo, a v manjšem odstotku (62 %), še manjši pa je odstotek pri učencih, a verjetno zato, ker sami težko sodijo o tem.

4.4.6 Ali se bolj kot z uvedbo uniform strinjate z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli?

Tabela 7: Ali se bolj kot z uvedbo uniform strinjate z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
DA	40	31,0	26	21,8	8	61,5	29	61,7	16	37,2	56	44,8
NE	89	69,0	93	78,2	5	38,5	18	38,3	27	62,8	69	55,2
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 7: Ali se bolj kot z uvedbo uniform strinjate z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli?

Zanimivo je, da bi se z uvedbo določenih pravil strinjali le učitelji, saj jih je več kot 60 % za pravila oblačenja na šoli, ki bi morala biti zapisana tudi v šolskih pravilnikih. Učenci temu močno nasprotujejo, kar pa je povsem pričakovano, saj verjetno večini ne bi ustrezalo, da se npr. ne bi smeli ličiti, nositi majic z napisi in podobno. So se pa skoraj vsi, ki bi želeli uvesti določena pravila, strinjali, da se morajo učenke oblačiti bolj svojim letom primerno, z daljšimi krili in bolj zaprtimi majicami. Opazile pa smo tudi, da so učitelji zelo pozorni, ko gre za

urejenost in izgled učencev. Učitelji so z nami v stiku in vidijo naš stil oblačenja. Starši se tega zavedajo manj ali pa niso vedno na tekočem s tem, kar ima njihov otrok oblečeno. Mogoče sploh ne vedo, kako so oblečeni njihovi otroci v šoli, kar je sicer žalostno, a zaradi današnjih urnikov, ko večinoma gredo prej v službe kot učenci v šole, zelo verjetno. Menili smo, da bodo starši bolj naklonjeni pravilom oblačenja, a ni tako.

Najpogostejša pravila, ki bi jih anketiranci želeli uveljaviti, so naslednja:

- Učenci morajo biti oblečeni kulturno in letom primerno.
- Dekleta ne smejo biti pomanjkljivo in izzivalno oblečena.
- Ličila niso dovoljena.
- Učenci morajo imeti pokrit popek, dekolte in vsaj polovico beder.
- Visoke pete niso dovoljene.
- Krila morajo biti dolga do kolen ali čez.

Eden zanimivejših odgovorov pa je bil: »Fantje naj imajo normalne hlače (ne skejterske), majice brez lobanj, brez verižic in kovinskega nakita. Dekleta naj imajo krila do kolen, pokrita ramena, saj so v OŠ še premlada za sexy izgled. Od ličil le zmerna le maskara, lip glos in nevpadljiv lak za nohte.« Zapisal ga je eden izmed staršev.

4.4.7 V primeru, da bi uvedli uniforme, kakšne naj bi bile?

Najbolj priljubljene uniforme bi bile po mnenju vseh vprašanih svetlih barv in prijaznih vzorcev, moderne, udobne, učencem všečne, naj bi bile iz kvalitetnega materiala, da se takoj ne raztrgajo, enostavnega kroja ter iz materiala, ki je enostaven za pranje.

V največji meri so anketirani zapisali, da bi bile uniforme enobarvne ali dvobarvne (najpogosteje v kombinaciji z belo barvo), sestavljene iz hlač (pogosto kavbojk) in srajce za fante, za dekleta pa krila in bluže ali majice. Zanimivo je, da so tudi dekleta v glavnem zapisala krila, pa čeprav jih ne nosijo pogosto. Verjetno se jim zdi samoumevno, da učenke nosijo krila, saj so takšne uniforme videle na televiziji in spletu, imajo pa jih tudi druge države. Ker pa v Sloveniji tradicije šolskih uniform ne poznamo, nihče o uniformah nima posebej izoblikovanega mnenja. Tudi jopica in suknjič, ki se pogosto pojavljata, verjetno izhajata iz splošne podobe uniform, ki v večini držav po svetu vsebujejo prav ta dva kosa oblačil. Najpogostejša barva uniform bi bila po mnenju anketiranih modra ali kombinacija bele in modre, drugi najpogostejši odgovor pa je bil črna ali črno-bela. Pogosto anketirani

omenjajo določeno barvo in dodatek, ki bi ga kombinirali po svoje, na primer ruta, pas, nakit in podobno. Menimo, da je to pametno, saj bi bili tako vsi enaki, ne bi bilo razlikovanja, učenci pa bi lahko še vedno izražali svoj stil s kombiniranjem različnih dodatkov. Veliko anketiranih je omenilo logotip oz. grb šole, ki bi bil lahko na majici ali jopici, čepici, rutici, tako pa bi bila tudi prepoznavnost šole boljša. Kar nekaj učencev je zapisalo, da naj bodo uniforme v barvah šole ali v celjskih barvah. A verjetno sploh niso pomislili, kako bi učenci izgledali v rumeno modri kombinaciji. Učitelji pravijo, da bi morali poskrbeti, da uniforme ne bi bile prestroge, preveč temne, starši pa se zavzemajo predvsem za kakovosten in uporaben ter pralen material. Učitelji so bolj strogi glede uniform, starši pa nam dajejo več svobode pri izbiri. Omenjajo tudi zimsko in poletno uniformo, kar je razumljivo, saj imamo pozimi in poleti povsem drugačna oblačila tudi sami.

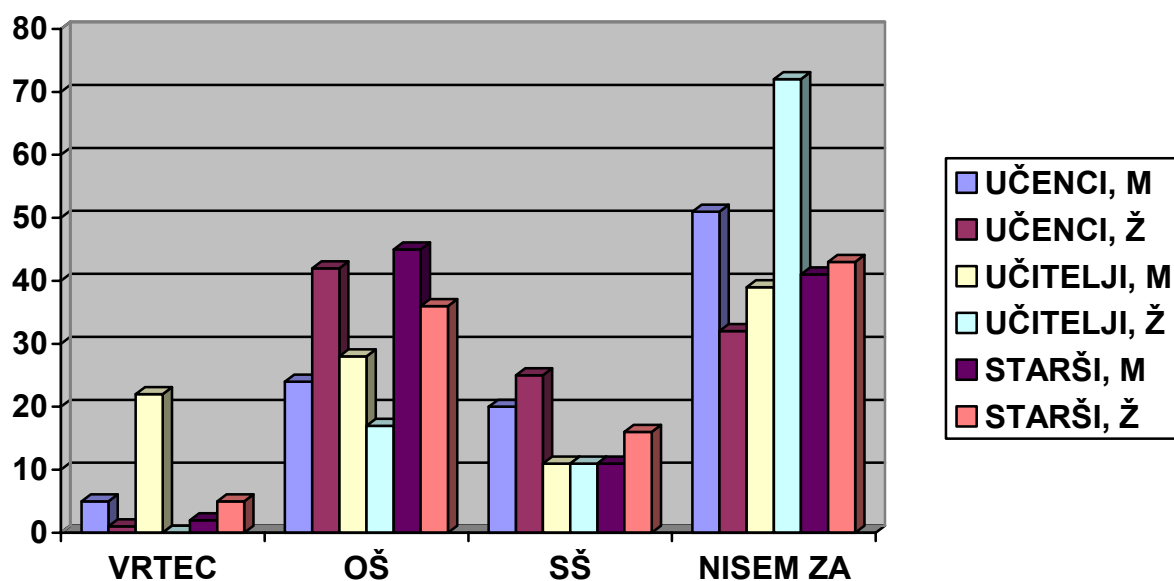
Na splošno lahko torej rečemo, da so učenci III. triade, učitelji in starši mnogo bolj strogi in obremenjeni s podobo tujih (zlasti britanskih) uniform, zato posegajo le po preverjenih oblikah uniform, nihče pa ni podal res zanimivega predloga, ki bi izstopal iz množice. V primerjavi z učenci I. triade so tu predlogi precej enolični in dolgočasni, res pa je, da se učenci III. triade, učitelji in starši bolj zavedajo, kaj je izvedljivo in kaj ne, učenci I. triade pa tega še ne morejo in se zanašajo samo na to, kar jim je všeč.

4.4.8 Kje naj bi uvedli uniforme?

Tabela 8: Kje naj bi uvedli uniforme?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
Vrtec	7	5,3	1	0,5	4	22,2	0	0	1	2,3	8	5,2
OŠ	31	23,7	91	42,3	5	27,8	9	17,0	20	45,4	55	35,9
SŠ	26	19,8	54	25,1	2	11,1	6	11,3	5	11,4	24	15,7
Nisem ZA	67	51,1	69	32,1	7	38,9	38	71,7	18	40,9	66	43,1
SKUPAJ	131	100	215	100	18	100	53	100	44	100	153	100

Grafikon 8: Kje naj bi uvedli uniforme?

Anketiranci so pri tem vprašanju lahko obkrožili več odgovorov. Takoj smo opazile velik razkorak med učiteljicami, kjer jih je v prvem vprašanju 60 % zapisalo razloge za uniforme, pri tem vprašanju pa jih je 74 % odgovorilo, da niso za uvedbo uniform. Verjetno so pri prvem vprašanju podale le argument za, kasneje pa so se po razmisleku le odločile, da sicer imajo uniforme svoje dobre lastnosti, a jih kljub temu ne bi želele v šolah. Le tako si lahko razlagamo velik razkorak med obema odstotkoma.

Le majhen odstotek anketirancev meni, da naj bi se uniforme uvedle že v vrtec, saj bi se lahko tako otroci navadili nanje in preskok v osnovno šolo ne bi bil pretežak. Ker smo spraševale starše osnovnošolcev, jih je tudi največ zapisalo, da bi bili za uvedbo uniform v osnovno šolo, marsikdo pa tudi v srednjo šolo. To je povsem logično, saj imajo tudi drugod po svetu veljavne uniforme v tej starosti. V osnovni šoli otroci začnejo opazovati razlike in se primerjati drug z drugim, v srednji šoli pa se začnejo dekleta bolj zanimati za modo in so lahko razlikovanja še večja.

4.4.9 Ali poznate kakšno državo, kjer so šolske uniforme obvezne?

Tabela 9: Ali poznate kakšno državo, kjer so šolske uniforme obvezne?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
DA	95	73,6	84	70,6	11	84,6	35	74,5	33	76,7	97	77,6
NE	34	26,4	35	29,4	2	15,4	12	25,5	10	23,3	28	22,4
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 9: Ali poznate kakšno državo, kjer so šolske uniforme obvezne?

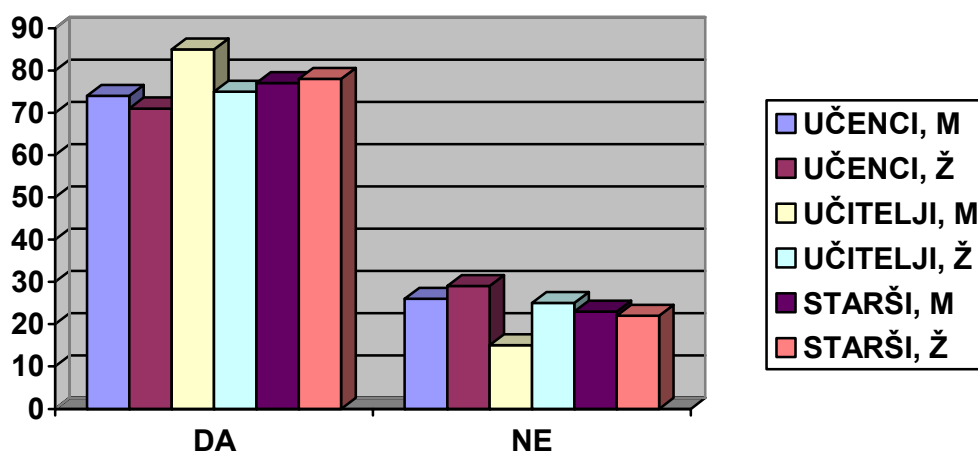
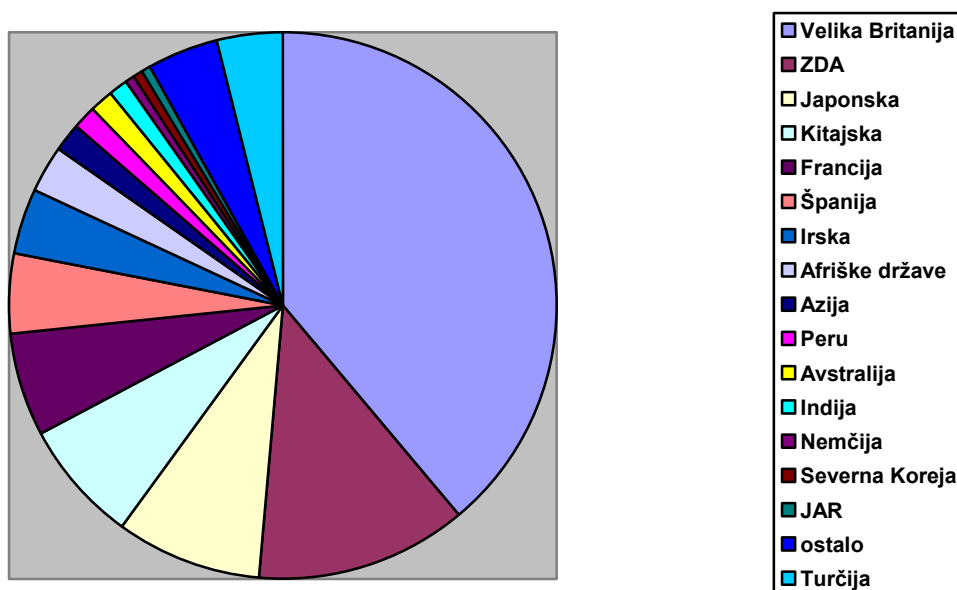

Tabela 10: Države, ki so jih anketiranci omenili

DRŽAVA	število zapisov
Velika Britanija	263
Zda	84
Japonska	58
Kitajska	48
Francija	42
Španija	31
Irska	27
Turčija	26
Afriške države	18
Azija	11

Peru	10
Avstralija	9
Indija	7
Nemčija	4
Severna Koreja	4
Jar	4
ostalo	28

Grafikon 10: Države, ki so jih anketiranci omenili

Pričakovali smo, da bo večina anketirancev omenila vsaj eno državo z obveznimi uniformami, kar lahko potrdimo, a pričakovali bi še večji odstotek, saj države z uniformami pozna 70 % učencev in učenk, kar je relativno nizek odstotek glede na to, da gledamo filme, nadaljevanke in druge oddaje, kjer nastopajo učenci v uniformah, o tej tematiki pa najdemo tudi veliko v medijih. Ne glede na to pa je največ anketiranih najprej pomislilo na Veliko Britanijo. Tam imajo šolske uniforme tradicijo. Sledijo ji Združene države Amerike, kar pravzaprav ni presenetljivo, ker učenci nosijo uniforme v več filmih, čeprav z zakonom v ZDA niso obvezne, jih pa čedalje več šol uveljavlja. Sledijo Japonska, Kitajska (kjer so uniforme obvezne), pa Francija in Španija (kjer so uniforme obvezne samo na nekaterih zasebnih šolah). Presenetljivo pa je, da je malo ljudi omenilo bivše angleške kolonije ali angleško

govoreče države. Irsko je omenilo kar nekaj vprašanih, manj pa so bile omenjene Avstralija, Nova Zelandija in ostale nekdanje britanske kolonije.

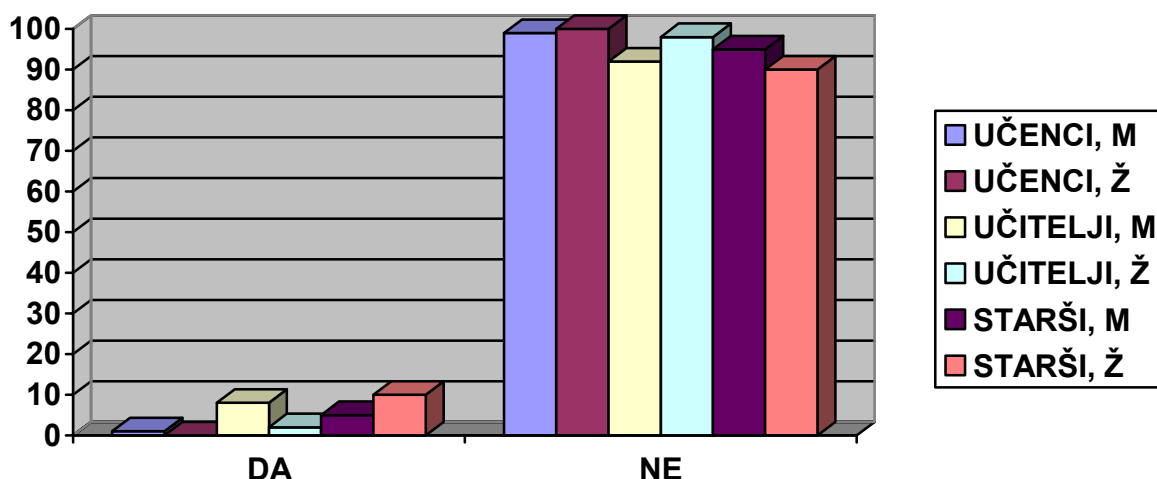
Zanimivo pa je, kako površno nekateri preberejo vprašanje, zlasti učenci, saj so na vprašanje, ali poznajo državo, kjer so šolske uniforme obvezne, zapisali celino Azijo.

4.4.10 Ali poznate kakšno šolo v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne?

Tabela 11: Ali poznate kakšno šolo v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
DA	1	0,8	0	0	1	7,7	1	2,1	2	4,6	12	9,6
NE	128	99,2	119	100	12	92,3	46	97,9	41	95,4	113	90,4
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 11: Ali poznate kakšno šolo v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne?

Večina učencev, učiteljev in staršev ne pozna nobene šole v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne. Tudi mi zanjo nismo vedeli, dokler nismo začeli raziskovati o uniformah. To je britanska šola, ki deluje v Ljubljani, British International School of Ljubljana. Pričakovali smo, da bodo zelo redki poznali to šolo. Med vsemi anketiranci je 14 staršev poznalo šolo ter pravilno odgovorilo na vprašanje.

Dobili pa smo tudi nekaj napačnih odgovorov: Waldorfska šola, škofijska gimnazija. Nekaj anketirancev je omenilo, da na nekaterih poklicnih srednjih šolah pri praktičnem pouku zahtevajo nošenje halj zgolj iz praktičnega vidika. Gre za delovne uniforme, ki jih uporabljajo medicinski tehniki, kuharji, natakariji. Tudi v preteklosti so bile v nekaterih srednjih šolah pri pouku obvezne halje.

Fotografija 35: British international school of Ljubljana
(<http://www.britishschool.si/>)

Fotografija 36: Tudi pri
gospodinjstvu so uniforme
nepogrešljive
(<http://www.britishschool.si/>)

British international school of Ljubljana je edina šola v Sloveniji, v kateri učenci nosijo uniforme. Šolanje je razdeljeno tako kot v Veliki Britaniji, torej na predšolski, primarni in sekundarni nivo, šola pa ne spada pod okrilje slovenskega Ministrstva za šolstvo in šport.

Šolski dan je sicer daljši kot v večini slovenskih osnovnih šol, saj traja od 7.50 do 15.50. Vključuje dvajset minut za dnevni pregled ob koncu dneva in četrte ure na začetku dneva za zbor. Čeprav je šolski dan daljši od normalnega slovenskega šolskega dneva, le-ta vključuje dolg odmor za kosilo (več kot eno uro), v katerem se odvija širok spekter dejavnosti za sekundarni nivo, mlajše učence pa spodbujajo k temu, da se gredo ven igrat. Učenci primarnega nivoja običajno nimajo domačih nalog. Uniforma najmlajše in mlajše stopnje sestoji iz sivih hlač, bele srajce ali polo majice in temno modrega šolskega puloverja. (British school, 2012).

Po besedah ravnatelja šole, gospoda Jeremyja Hibbinsa, šolo obiskuje približno 200 učencev. Gre za otroke diplomatov in ostalih britanskih državljanov, ki so zaposleni v Sloveniji. Prav tako pa šolo obiskujejo tudi otroci slovenskih staršev, ki želijo, da se njihovi otroci dobro naučijo angleško ter da imajo čimbolj široke možnosti nadaljnega izobraževanja. Za Britanci

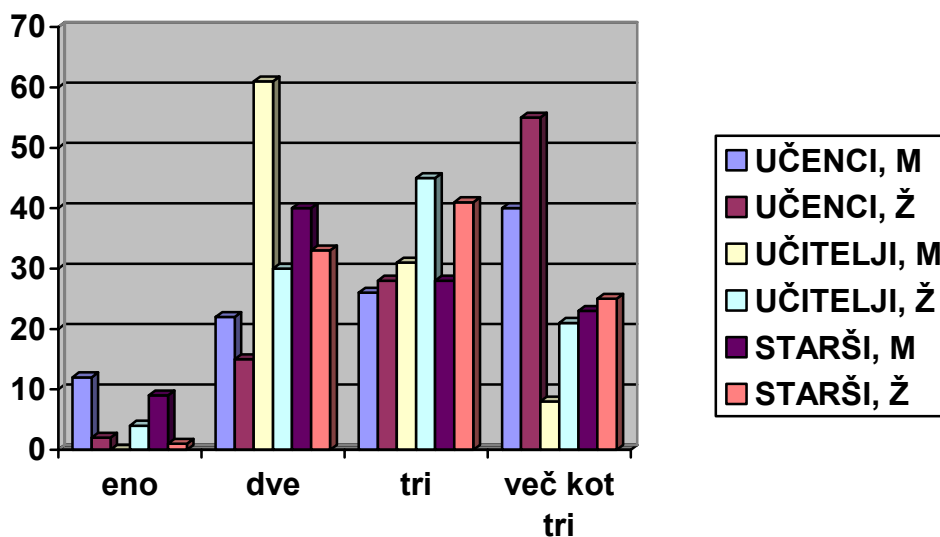
so ravno Slovenci najbolj pogosta narodnost njihovih učencev, skupno pa je zastopanih več kot 30 različnih nacionalnosti.

4.4.11 Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?

Tabela 12: Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
1	15	11,6	2	1,7	0	0	2	4,2	4	9,3	2	1,6
2	28	21,7	18	15,1	8	61,5	14	29,8	17	39,5	41	32,8
3	34	26,4	33	27,7	4	30,8	21	44,7	12	27,9	51	40,8
več kot 3	52	40,3	66	55,5	1	7,7	10	21,3	10	23,3	31	24,8
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 12: Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?

Pri tem vprašanju je zelo vidna razlika med učenci in starejšimi. Učenci bi želeli vsaj 3 ali več uniform, kar je pravzaprav razumljivo, saj so nam oblačila v tem času zelo pomembna, morda celo preveč pomembna. Pri tem močno izstopajo dekleta, od katerih jih kar 56 % meni, da bi morali imeti več kot 3 uniforme. Fantje ne dajo toliko na obleko, zato bi jim zadostovali dve uniformi. Sprašujemo pa se, kako si tisti, ki so obkrožili, da bi moral vsak učenec imeti le eno

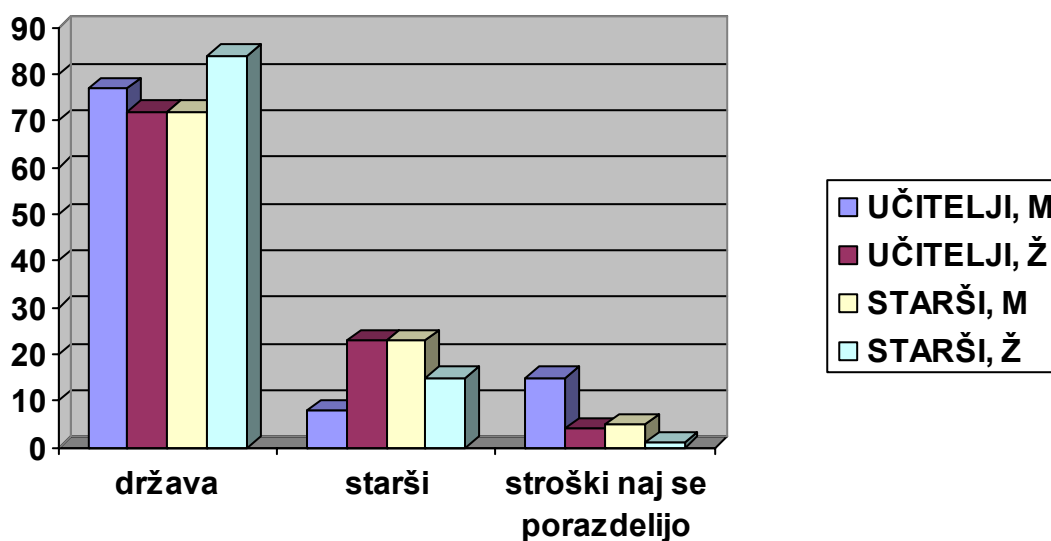
uniformo (tako je odgovorilo 15 % učencev), predstavljajo, da bi učenci lahko zdržali z isto uniformo čez zimo in poletje. Kar nekaj anketiranih pravi, da bi morali imeti učenci dve uniformi, eno zimsko, drugo pa poletno.

4.4.12 Kdo bi moral plačati uniforme?

Tabela 13: Kdo bi moral plačati uniforme?

	UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
država	10	76,9	34	72,3	31	72,1	105	84,0
starši	1	7,7	11	23,4	10	23,3	19	15,2
stroški naj se razdelijo	2	15,4	2	4,3	2	4,6	1	0,8
SKUPAJ	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 13: Kdo bi moral plačati uniforme?

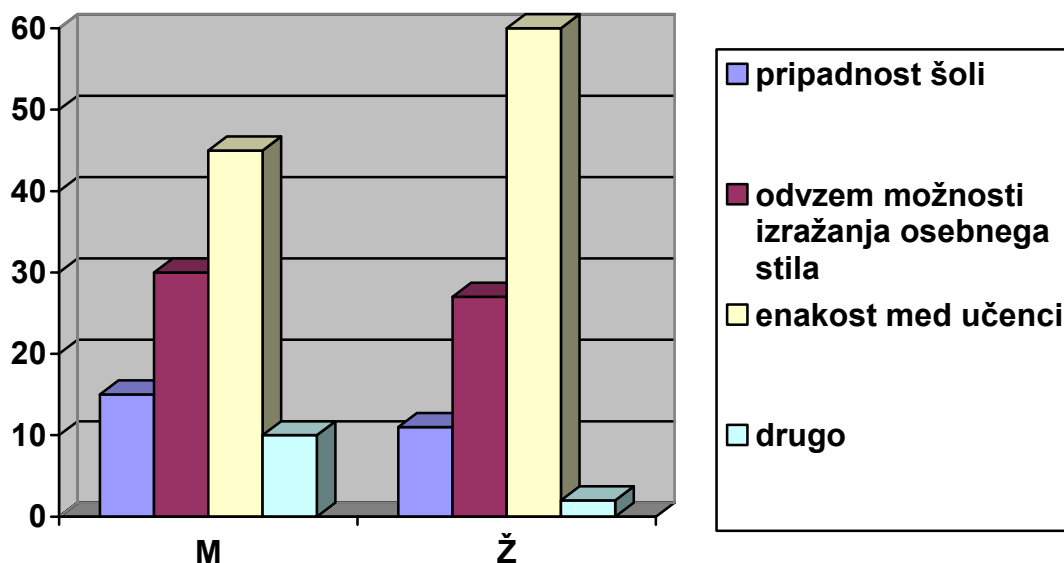
Na to vprašanje so odgovarjali le učitelji in starši. 75 % učiteljev in 78 % staršev meni, da bi morala uniforme plačati država, saj bi bila uvedba uniform njena zamisel. Ta odgovor je pravzaprav zanimiv, saj je pri ostalih vprašanjih veliko ljudi menilo, da bi bile uniforme prevelik strošek za starše.

4.4.13 Če bi bile uniforme v šoli obvezne, kaj bi to zate pomenilo?

Tabela 14: Če bi bile uniforme v šoli obvezne, kaj bi to zate pomenilo?

	UČENCI			
	M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%
pripadnost šoli	19	14,7	13	10,9
odvzem možnosti izražanja osebnega stila	39	30,2	32	26,9
enakost med otroki – ni razlik med revnimi in bogatimi	58	45,0	71	59,7
drugo	13	10,1	3	2,5
SKUPAJ	129	100	119	100

Grafikon 14: Če bi bile uniforme v šoli obvezne, kaj bi to zate pomenilo?

Na to vprašanje so odgovarjali le učenci, saj smo želeli ugotoviti, kaj bi jim morebitna uvedba uniform pomenila, tako v pozitivnem kot v negativnem smislu. Največ učencev meni, da bi se s tem povečala enakost med učenci in ne bi bilo razlik med revnimi in bogatimi. Veliko več učencem pomeni sprejetost kot pa izražanje osebnega stila, o čemer zelo glasno govorijo tudi starši. Tako učenci kot učenke torej uvedbo uniform ocenjujejo bolj s pozitivnimi posledicami kot z negativnimi, torej odvzem identitete, osebnega stila oblačenja. Tudi razlike med spoloma ni. Eden izmed učencev je navedel, da bi mu to pomenilo diktaturo, eden pa je

zapisal, da jim uniforme ne bi bile všeč, zato ne bi hodili v šolo. S tem je že vnaprej predvideval, da bi bile uniforme takšne, da jim ne bi bile všeč.

4.4.14 Ali ste se kot osnovnošolec ali srednješolec morali držati kakšnih pravil oblačenja?

Na to vprašanje so odgovarjali le učitelji in starši, saj smo želeli izvedeti, če so se morali kot osnovno in srednješolci držati kakšnih pravil oblačenja. Večini anketiranih staršev in učiteljev se ni bilo potrebno držati pravil oblačenja ali pa so bila ta pravila nenapisana (brez ličil, dolžina kril, prepoved nošenja izzivalnih oblačil, čista, zašita oblačila). Nekateri so imeli tudi halje, ponekod so bile obvezne, drugje pa le priporočljive. Seveda pa smo med našimi anketiranci našli kar nekaj ljudi, ki so bili pionirji in so ob posebnih priložnostih nosili bele srajce, modra krila ali hlače ter značilne čepice in rutice. Za nas pa je bil presenetljiv podatek, da so imeli v srednji šoli prepoved nošenja majic z angleškimi napisi. Dve mami sta v mladosti nosili uniformo, saj sta se šolali v tujini. Najpogostejši odgovori o pravilih, ki so se jih morali starši ali učitelji držati, so torej bili:

- prepoved nošenja majic z napisi,
- dekleta niso smela nositi prekratkih kril in hlač,
- oblačila so morala biti čista,
- obvezne so bile šolske halje.

Vprašanje pa je, ali niso ta pravila le sama sebi namen in kako sankcionirajo kršitve.

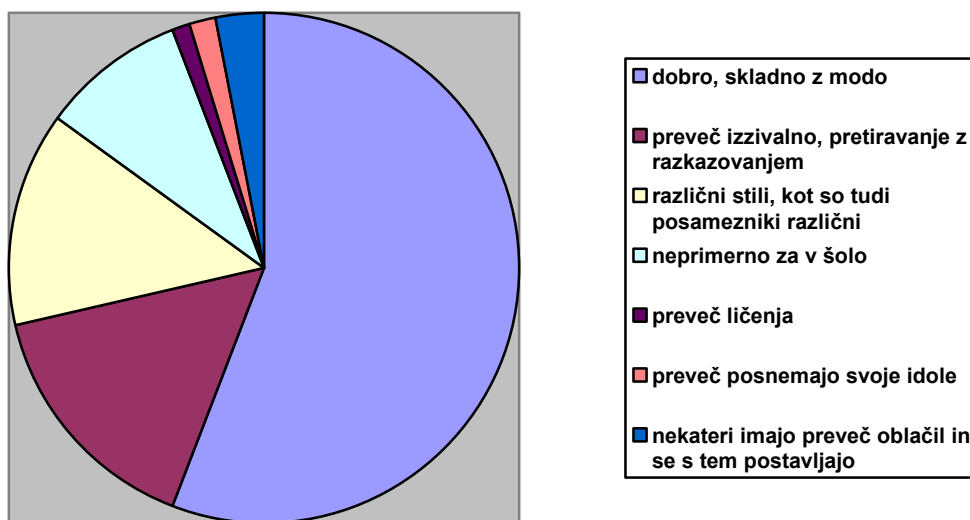
4.4.15 Kako ocenjujete slog oblačenja današnje mladine?

Tabela 15: Kako ocenjujete slog oblačenja današnje mladine?

ODGOVORI	SKUPAJ	ŠTEVILO PODANIH ODGOVOROV		
		UČENCI	UČITE LJI	STARŠI
dobro, skladno z modo	176	82	17	77
preveč izzivalno in pretiravanje z razkazovanjem	49	12	8	29
stili so različni, kot so posamezniki različni	43	19		24

neprimerno za šolo	29	2	3	24
preveč ličenja	3			3
preveč posnemanja tv idolov, pevcev	5	1	4	
nekateri imajo preveč oblačil in se s tem postavljajo	10	10		

Grafikon 15: Kako ocenjujete slog oblačenja današnje mladine?

Vse skupine anketirancev se strinjajo, da se današnja mladina oblači dobro, skladno z modo, saj so vsi največkrat omenili ta odgovor. Starši so pri tem vprašanju dosti bolj prizanesljivi kot učitelji, kar je tudi logično, saj učitelji opazujejo učence, starši pa jih vidijo zjutraj ali pa še to ne. Nekaterim staršem se zdi slog današnje mladine neprimeren za šolo, izzivalen. Spet drugim je slog všeč in zdi se jim letom primeren. Nekateri ga imajo za svobodnega, nekateri pa celo za kmečkega. Eden izmed staršev celo meni, da je zaradi tekmovalnosti v razredu vsaj 10 enako oblečenih. Veliko jih omenja, da se dekleta oblačijo preveč izzivalno, razgaljeno in neprimerno za svoja leta.

Učitelji so mnenja, da se mladina oblači brez vednosti staršev. Na splošno učitelji vidijo dosti več napak kot starši, ki so pogosto zelo zaščitniški. Učiteljem se zdi, da mladostniki preveč posnemajo idole s televizije in pevce, da dekleta pretiravajo z ličenjem in nosijo majice ali obleke s preveč globokimi dekolteji.

Večini učencev se zdi slog njihovih vrstnikov in njih samih dober in moderen, le redki ga kritizirajo. Ti pravijo, da so dekleta pomanjkljivo oblečena in naličena, moti jih oblačenje deklet v moška oblačila, večkrat pa smo opazile tudi komentar, da se učenci oblačijo v preveč

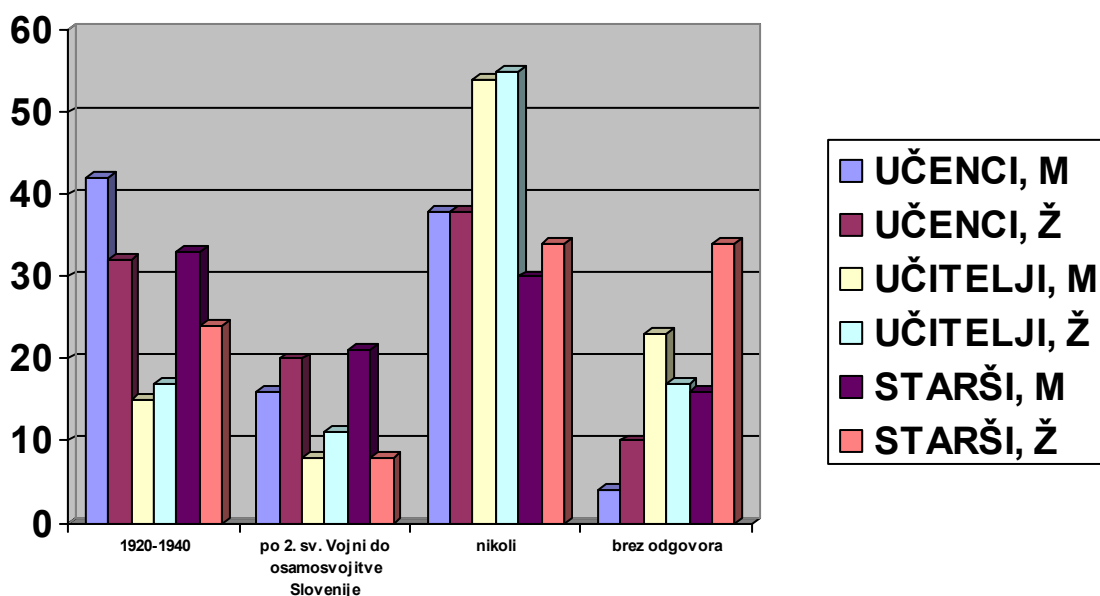
črnine, kar je zadnje čase res zelo priljubljeno. Učenci so mnenja, da se ima vsak pravico oblačiti, kakor želi in da se vsi oblačijo sebi primerno.

4.4.16 Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem uniforme obvezne?

Tabela 16: Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem uniforme obvezne?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
med leti 1920 in 1940	54	41,9	38	31,9	2	15,4	8	17,0	14	32,6	30	24,0
po 2. sv. vojni do osamosvojitve Slovenije	20	15,5	24	20,2	1	7,7	5	10,6	9	20,9	10	8,00
nikoli	49	38,0	45	37,8	7	53,8	26	55,3	13	30,2	43	34,4
brez odgovora	6	4,6	12	10,1	3	23,1	8	17,1	7	16,3	42	33,6
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 16: Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem uniforme obvezne?

Učitelji v največji meri vedo, da na Slovenskem nikoli niso bile v veljavi šolske uniforme v pravem smislu besede. Uveljavile so se halje in posebna oblačilna kultura, a to niso bile

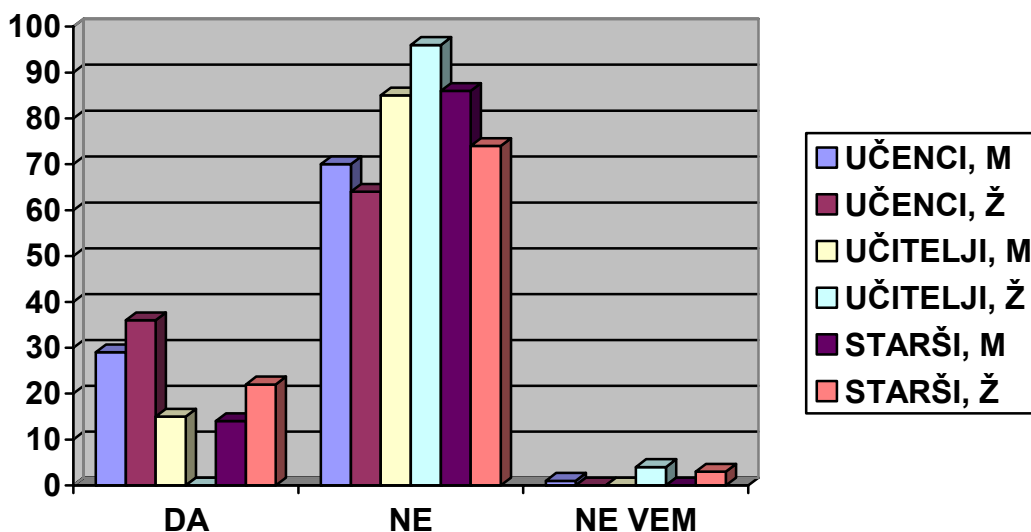
uniforme. Kar 54 % učiteljev je odgovorilo pravilno. Učenci na to vprašanje niso vedeli odgovora, zato so ugibali. Pri predmetu zgodovina šolskih uniform nismo nikoli omenjali, zato bi po našem mnenju na to vprašanje morali pravilno odgovoriti ali pa pravilno predvidevati tudi učenci. Starši pa so prav tako razdvojeni med prvim odgovorom, torej med leti 1920 in 1940, ter nikoli, veliko pa jih tudi ni podalo odgovora, kar nas še bolj čudi.

4.4.17 Ali menite, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme?

Tabela 17: Ali menite, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme?

	UČENCI				UČITELJI				STARŠI			
	M		Ž		M		Ž		M		Ž	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
Da	38	29,5	43	36,1	2	15,4			6	13,9	28	22,4
Ne	90	69,8	76	63,9	11	84,6	45	95,7	37	86,1	93	74,4
Ne vem	1	0,7	0	0	0	0	2	4,3	0	0	4	3,2
SKUPAJ	129	100	119	100	13	100	47	100	43	100	125	100

Grafikon 17: Ali menite, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme?

66 % učencev meni, da v Sloveniji nikoli ne bodo uvedli šolskih uniform, saj za to ni denarja. Prav tako meni tudi kar nekaj deklic, ki pa še dodajajo, da bodo tudi starši in učenci proti uvedbi šolskih uniform. Ostali delež učenk in učencev pa meni, da bi uvedba šolskih uniform v Sloveniji pripomogla k naši prepoznavnosti. Nekateri učenci pravijo, da bi jih uvedli, ker so

moderne in lepe. Učiteljice in učitelji so pri tem vprašanju zelo enotni, saj jih več kot 80 % meni, da v Sloveniji nikoli ne bo šolskih uniform, ker je Slovenija demokratična država, kar nekaj pa jih meni, da tudi ni potrebe po uvedbi le-teh. Tudi večina staršev meni tako, veliko pa jih je tudi dodalo, da do uvedb uniform ne bo prišlo, ker učencem to ne bi bilo všeč, drugi pa pravijo, da za to enostavno ni potrebe.

Nekateri menijo, da država, starši in šola niso usklajeni in se ne bi mogli uskladiti. Mogoče šola in država res nista povezani, a šola in starši zagotovo. Drugi menijo, da do uvedbe uniform ne bo prišlo, ker se ne bi mogli poenotiti o pravilih in videzu uniforme. Starši bi imeli svoje predloge, učitelji druge in učenci tretje. Že v naši anketi smo zasledile, kako različne poglede imajo na šolske uniforme učenci, učitelji in starši. Starši in učitelji so bolj strogi, mladi pa imajo radi svobodo. Verjetno bo najbolj držal prav ta razlog.

Mnogi menijo, da za to ni denarja. Mogoče imajo tudi prav, saj ga manjka za veliko nujno potrebnih stvari. Eden od očetov je omenil, da izobrazba v Sloveniji ni pomembna vrednota. Mislimo, da se je zmotil, saj je državi in tudi nam mladim, vsaj tistim, ki želimo v življenju kaj doseči, izobrazba zelo pomembna.

4.5 LIKOVNA DELAVNICA NA TEMO: KAKŠNA NAJ BO MOJA ŠOLSKA UNIFORMA?

Fotografija 37: Šestošolka Anja, udeleženka likovne delavnice, prisega na klasiko (foto: Urška Sotler)

Fotografija 38: Drugošolka Taja je ljubiteljica vijolične barve (foto: Urška Sotler)

V sodelovanju z učiteljico razrednega pouka, gospo Darjo Bastl, smo v mesecu decembru organizirale likovno delavnico na temo »Kakšna naj bo moja šolska uniforma?«. Delavnice so se udeležili učenci 2., 3. in 6. razreda in je potekala 5 šolskih ur. Šlo je za daljšo delavnico z uvodom in razmišljanjem o uniformah. Pri anketi so imeli učenci I. triade le 20 minut, kar je malo za tehten razmislek o uniformah, v likovni delavnici pa smo se z učenci najprej pogovorile, učenci so izražali svoje mnenje ter šele kasneje je sledilo slikanje.

Udeleženci likovne delavnice so bili sprva nad temo delavnice začudeni in so se spraševali, ali bodo res morali biti vsi enako oblečeni. Zato smo jim razložile, da gre zgolj za raziskovalno nalogo in ne za namen šole, da bi uvedla uniforme. Ob prvem pogovoru o uniformah so bili vsi proti, verjetno zato, ker gre za stereotip, da so šolske uniforme stroge, temne in neprivlačne za učence. A po pogovoru so najmlajši podali nekaj zanimivih argumentov za šolske uniforme in razmišljali o podobi šolske uniforme, ki bi jim bila všeč. Šole se s pomočjo uniform ločijo med sabo in v množici takoj vedo, kdo je iz katere šole. Ugotovili so, da so lahko uniforme tudi sijočih barv, ne nujno temne in zanje dolgočasne. Njihova ugotovitev je, da vsi učenci nikakor ne bi mogli imeti enakih uniform. Prvi razredi se radi igrajo v peskovniku, zato se hitro umažejo. Učenke prvih razredov bi oblekli v tunike in hlače nogavice ali ozke hlače, pa tudi za ostale učence so predlagali enotno tuniko, hlače pa bi imel vsak svoje. Učenci vedo, da imajo v mnogih državah učenci kravate. Za prvi razred se jim zdi to neprimerno, saj se učenci veliko igrajo. Lahko pa imajo trak v laseh ali okrog pasu. Kravata bi bila tudi vsakodnevno popackana s hrano. O barvah so učenci razmišljali po svoje. Zgrozili so se nad veliko temno modrih in črnih uniform, v katerih je poleti zelo vroče. Barve smo prepustili njihovi izbiri, izbrale so tiste, v katerih bi se dobro počutili. Ker gre za najmlajše, prevladujejo dekliške barve, nekaj pa je tudi bolj klasičnih. Šestošolki, ki sta starejši od ostalih, sta se omejili na tradicionalno modro barvo, ki prevladuje tudi pri uniformah po svetu. Skupna ugotovitev udeležencev delavnice je bila, da je potrebno gledat tudi na postavbo učencev, saj vsi ne morejo obleči vsega. Učenci v tej starosti slikajo tisto, kar jim je všeč, saj še ne morejo razmišljati o funkcionalnosti svojih predlogov. Nekatere rešitve so zelo zanimive in odstopajo od klasičnih podob šolskih uniform po svetu.

Slike likovne delavnice bomo skupaj z rezultati ankete naše raziskovalne naloge razstavili na panojih naše šole, da si jih bodo ogledali tudi ostali učenci.

Fotografija 39: Drugošolka Ana s »svojo« uniformo (foto: Urška Sotler)

Fotografija 40: Tretješolka Iza prisega na črno-belo kombinacijo z dodatkom rdeče barve (foto: Urška Sotler)

Predstavljamo vam nekaj likovnih izdelkov – predlogov šolskih uniform udeležencev likovne delavnice:

Slika 11: Uniforma prvošolke (Taja Korošec, 2. a)

Slika 12: Uniforma prvošolca v paru s prvošolko (Tia Eria Skrt, 2. a)

Slika 13: Klasična kravata tudi za dekleta, svetle barve in logotip šole
(Stella Alexandra Heath, 3. a)

Slika 14: Rdeče-belo-črna kombinacija je učencem zelo pri srcu, ne smejo pa manjkati danes zelo modne ozke tanke hlače
(Iza Zakošek, 3. a)

Slika 15: Starejši otroci prisegajo na klasiko
(Katarina Hitomi Gerl, 6. a)

Slika 16: Klasična, a razgibana uniforma
(Emili Jenko, 3. a)

4.6 INTERVJU Z IVANOM JANEZOM DOMITROVIČEM, RAVNATELJEM III. OSNOVNE ŠOLE CELJE

Ravnatelj naše šole, gospod Ivan Janez Domitrovič, je človek, ki ima izdelano mnenje, ki ga tudi jasno izraža. Pogosto nas ustavi na hodniku, nas pozdravi in povpraša o tem in onem.

Fotografija 41: Ivan Janez Domitrovič v 2. razredu OŠ Griže
(osebni arhiv Ivana Janeza Domitroviča)

Tokrat smo ga prosile za pomoč me, saj nas je zanimalo, kaj meni o šolskih uniformah.

Kakšno je vaše mnenje o šolskih uniformah?

Ideja o šolskih uniformah mi je všeč, oziroma mi je blizu. Ste presenečene, kajne?

Ne, seveda ne. Tudi me smo različnega mnenja. Dve sva proti, ena pa za uniforme. Nam razložite, zakaj vam je ideja o uniformah blizu?

V času svojega ravnateljstva sem obiskal številne evropske države in seveda tudi njihove šole. Vedno sem občudoval občutek pripadnosti, ki ga izražajo učenci. Pripadnost šoli, pripadnost usmeritvi šole in njeni ceni v določeni družbeni sredini. Zunanja oblika te pripadnosti so v svetu pogosto uniforme, lahko tudi samo suknjič, lahko samo srajca, lahko torej samo kos oblačila.

Posebej se mi je vtisnilo v zavest dejstvo, da učenci te uniforme nosijo s ponosom. Ponosni so na svojo šolo, na svojo pripadnost šoli. Torej so ponosni tudi na šolsko uniformo.

Kakšne so po vašem mnenju prednosti in slabosti šolskih uniform?

Če jo nosimo s ponosom, nam daje občutek lastne vrednosti in moči. Potem je tu še dejstvo, da obleka naredi človeka, kot pravi pregovor. Seveda se s tem ne strinjam v smislu socialnega razlikovanja. Eni lahko demonstrirajo vrhunske znamke oblačil, drugi si jih seveda ne morejo privoščiti. In tukaj priskoči na pomoč uniforma.

Naša anketa je pokazala, da so tako učenci, učitelji in starši proti uvedbi uniform. Kako bi to komentirali?

Smo pač potrošniška družba in damo veliko na zunanji izgled, na blagovne znamke oblačil. In starši vse preveč strmimo za tem, da bi svojemu otroku ustregli v vseh njegovih zahtevah. Torej želimo biti oboji v trendu, tako učenci kot odrasli.

Do uvedb šolskih uniform v Sloveniji verjetno ne bo prišlo, tako menijo anketiranci. Kaj pa menite vi?

Ne, ne delam si utvar. Do šolskih uniform ne bo prišlo. Rad bi poznal šolskega ministra, ki bi si jih upal uvesti.

Vsak dan srečujete nas, učence. Kako ocenjujete naš stil oblačenja?

Všeč mi je in z zanimanjem spremljam najstniško modo, a šola je resna in odgovorna stvar, zato mora biti tudi šolska moda takšna, da je sprejemljiva tudi za ravnatelja, in to ne več rosno mladega, čeprav je le-ta zelo tolerant in odprt za vse ideje 14-letnikov in 14-letnic.

Ali veste, če naš hišni red ali šolska pravila vsebujejo tudi kakšen zapis o oblačenju učencev?

V hišnem redu ni pravil, ki bi določala kakršna koli pravila ali omejitve pri načinu oblačenja naših učencev.

Ste kdaj razmišljali, da bi dopolnili naš hišni red tudi z nekaterimi pravili oblačenja?

V hišni red bi vnesel določilo, da morajo dekleta pri oblačenju ostati dekleta, vesela, razigrana in oblečena udobno, moderno in sproščeno. Pri tem pa morajo čuvati svoje zdravje in spoštovati svojo osebnost. Razgaljeni popki prav gotovo ne sodijo v šolski prostor.

Nekateri zlasti nam, dekletom, očitajo, da se oblačimo preveč izzivalno in preveč razkrivamo. Menimo, da je zelo težko določiti, kaj je to izzivalno oblačenje, da ne moremo določiti na primer »primerne« dolžine krila ter da je na splošno težko določiti, kaj je za nekoga izzivalno in kaj ni. Menimo pa, da bi morali v naš hišni red dodati dve pravili: prepoved nošenja več kot enega pirsinga ter prepoved nošenja nevarnih oblačil ali modnih dodatkov (oblačila s konicami, verige ...) Kaj vi menite o tem?

Pirsingov ne maram, tudi učenci, ki jih imajo, mi niso pri srcu. Pravzaprav težko gledam vsakogar, ki je svoje telo »posilil« s pirsingom. V šoli bi jih prepovedal. Tako sem lani iz šole

nagnal sedmošolca s pirsingom, podobnim ostri konici žeblja. Si predstavljate njegovo trčenje s sošolčevo glavo pri športni vzgoji? Jaz si ne.

To je v osnovi dobro vprašanje. Takoj bom sprožil postopek za dodatek k hišnemu redu, ki bo vseboval poglavje o pirsingih.

Kako se spominjate svojega osnovnošolskega šolanja? Ste se morali držati kakšnih pravil oblačenja? So bila ta pravila napisana ali nenapisana?

Fotografija 42: Ivan Janez Domitrovič v 5. razredu OŠ Griže
(osebni arhiv Ivana Janeza Domitroviča)

Moj spomin na osnovno šolo je verjetno takšen kot pri večini. Vem, da sem vsak dan pešočil selo uro do šole, in to skozi gozd mimo dveh vasi in nato še po dolgi makadamski cesti. Nobenih pravil glede oblačenja nam niso postavljali. Zahtevali so samo to, da smo bili umiti in da so bila oblačila čista. Pri marsikom je bil to velik

problem, saj doma nismo imeli kopalnic in tušev. Najbolj sem se veselil, kadar mi je mama kupila kaj novega. A to je bilo hudičevo redko, saj sva živela sama, ker mi je oče umrl, ko sem bil star pet let. Tako sem imel že takrat neizmerno željo biti lepo oblečen. No, nekaj te želje mi je ostalo še do danes.

Najlepša hvala za vaše odgovore ter vaš prispevek k naši raziskovalni nalogi.

5 ZAKLJUČEK

Raziskovanje šolskih uniform in oblačilne kulture na Slovenskem nam je bilo pisano na kožo, saj smo odraščajoča dekleta, ki smo rada urejena, zato smo pri izdelavi raziskovalne naloge uživale in se naučile veliko novega. Šolske uniforme po svetu so dobra ideja, a pri nas te tradicije nimamo, zato je tema naše raziskovalne naloge dvignila kar nekaj prahu. Mnogi so jo vzeli preresno, drugi pa so se vživeli v čas, ki verjetno nikoli ne bo prišel, to je čas, ko bi pri nas uvedli šolske uniforme.

Pri raziskovanju smo si postavile nekaj hipotez, od katerih smo jih nekaj potrdile, nekaj pa ovrgele.

Večina učencev si ne želi šolskih uniform. To hipotezo lahko potrdimo, vendar na naše presenečenje učenke v manjši meri nasprotujejo uniformam kot učenci. To nas je presenetilo, saj načeloma prav učenke dajejo videzu večji poudarek in bi jih uniforme motile pri izražanju osebnega stila oblačenja.

Učitelji bi si želeli uvedbo šolskih uniform zaradi pogosto neprimerne oblačenja učencev. Hipotezo smo ovrgele. Kljub temu da je pri prvem vprašanju kazalo, da so učiteljice za uvedbo uniform, saj so podale veliko razlogov za, pa se je pri kasnejšem konkretnem vprašanju, kam naj se uvedejo uniforme, izkazalo, da si tega pravzaprav ne želijo. To hipotezo lahko ovržemo tudi zato, ker na splošno učitelji ne menijo, da so učenci neprimerno oblečeni. Nekateri so podali pripombe o oblačenju učencev, a v glavnem se jim zdi, da so učenci oblečeni modno in času primerno.

Anketiranci, ki poznajo kakšno izmed držav, kjer so šolske uniforme obvezne, vedo, da so le-te obvezne v Veliki Britaniji. Hipotezo lahko potrdimo, saj je večina anketirancev omenilo prav Veliko Britanijo. To smo pričakovali, saj ima Velika Britanija najdaljšo tradicijo šolskih uniform.

Večina anketirancev ne ve, da pri nas v šoli nikoli niso bile v uporabi šolske uniforme v pravem smislu besede. Hipotezo lahko potrdimo, saj so se pri tem vprašanju nekoliko bolje odrezali le učitelji, od katerih jih je več kot polovica odgovorila pravilno, da pri nas nikoli niso bile v veljavi uniforme v pravem pomenu besede. Vsi ostali anketiranci pa so odgovorili pravilno v manjšem odstotku. Verjetno jih je dosti tudi ugibalo in so naključno izbrali enega

izmed odgovorov. Bile smo presenečene, saj smo pričakovale, da bodo vsaj starši vedeli, da na Slovenskem nikoli niso bile obvezne uniforme v pravem pomenu besede, ampak le halje in drugi dodatki oblačilom, vse ostalo pa je le oblačilna kultura, ki je bila različna v različnih obdobjih slovenske zgodovine.

Mlajši učenci si šolske uniforme predstavljajo bolj barvite in slikovite, starejši učenci pa se omejujejo zlasti na temne barve in na podobnost z angleškimi šolskimi uniformami, ki jih vidijo na televiziji in v filmih. Hipotezo lahko potrdimo, saj smo pri učencih I. triade prejele pisano paleto najrazličnejših predlogov uniform, od zelo pisanih do popolnoma črnih, z dodatki in obrazložitvami. Starejši učenci pa se opirajo na podobo uniform, ki jim je poznana s televizije, ki jo vidijo po spletu, in se omejujejo na temne barve, klasične suknjiče, jopice ter pravzaprav sploh ne razmišljajo o sodobnih, modnih izvedbah uniform.

Večina anketirancev meni, da bi se z uvedbo uniform precej povečala prepoznavnost šole. Hipotezo lahko ovržemo, saj prepoznavnost šole ni bil prvi in najpomembnejši razlog za uvedbo uniform. Glavni razlog za uvedbo uniform je zmanjšanje socialnih razlik, kar velja za vse skupine vprašanih, zmanjšala bi se tekmovalnost, večja prepoznavnost šole pa je najpogosteje na 3. mestu. Presenetljivo tako menijo tudi učitelji, pa čeprav delajo na šoli.

Večina si uvedbe šolskih uniform ne želi. Čeprav se zavedamo prednosti šolskih uniform, pa nam, učencem, vseeno ne bi bilo prav prijetno, če bi jih nosili. Tako razdvojeni so tudi naši anketiranci. Kaj pa pravila, jih potrebujemo ali ne? Pravila, ki zapovedujejo dostojno in urejeno oblačenje ter prepovedujejo izzivalno oblačenje, nam ne koristijo, saj so prepogosto sama sebi namen. Za nekoga je primerno drugačno kot za drugega, prav tako pa tudi izzivalno. Če že, potem šolski red potrebuje konkretna pravila, ki se jih je po uvedbi potrebno držati in jih tudi kaznovati, če jih kršimo. Predlagamo, da se naši šolski pravilniki dopolnijo z dvema praviloma, ki sta dovolj konkretna: prepoved nošenja več kot enega pirsinga ter prepoved nošenja nevarnih oblačil z dodatki, ki lahko koga poškodujejo.

Pri raziskovanju smo se spraševale, kakšna je pripadnost učencev naše šole III. osnovni šoli. Res je, da večina učencev in učiteljev ter tudi staršev ni za uvedbo uniform, a menimo, da bi si šola za dogodke, kjer se naši učenci predstavljajo širši javnosti, lahko omislila enotne majice z logotipom. Predlagamo, da učenci na sestanku skupnosti učencev in na razrednih urah spregovorijo o novem logotipu naše šole. Sedanji logotip je po našem mnenju zastarel in ni pisan na kožo nam, učencem. Večina ga tudi ne pozna. Gospodu ravnatelju smo naše pripombe že podale in strinjal se je z njimi. Dogovorili smo se, da bomo pripravili natečaj za enotno šolsko majico, ki bi predstavljala nas kot učence III. osnovne šole na tekmovanjih in drugih prireditvah šole. Pri razrednih urah in na sestankih skupnosti učencev pa se bodo učenci pogovorili o prepoznavnosti naše šole, o našem šolskem logotipu ter predlagali nove elemente splošne podobe naše šole, s katerimi bo še bolj prepozavna.

6 VIRI IN LITERATURA

Balkovec, M. »Kaj naj oblečem za v šolo?« Ob razstavah o oblačilnem videzu učencev in učiteljev skozi čas. *Šolska kronika: revija za zgodovino šolstva in vzgoje*, 2011, 20, št. 3, str. 265–315.

British International School of Ljubljana. Dostopno na naslovu: <http://www.britishschool.si/> (Uporabljeno 1. 2. 2012).

Ciperle, J., Vovko, A. *Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 1987.

Crnkovič, M. *Za! Šolske uniforme*. Dostopno na naslovu: <http://crnkovic.blog.siol.net/2008/04/08/za-solske-uniforme/> (Uporabljeno 4. 1. 2012).

Enciklopedija Slovenije: Nos-Pli. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994.

Hakl, M. »Obleka govori glasneje kot beseda.« Prispevek k svečani uniformi srednješolskih profesorjev. *Šolska kronika: revija za zgodovino šolstva in vzgoje*, 2011, 20, št. 3, 390–401.

Hišna pravila Škofijske klasične gimnazije. Dostopno na naslovu: <http://skg.stanislav.si/osoli/pravilniki/hisnired.htm> (Uporabljeno 24. 1. 2012).

Oset, Š. *Uniformirani v šolah?* Dostopno na naslovu: <http://www.novitednik.com> Oset, 2005.

Podlogar, A. Govorica oblačilne kulture učiteljic v Sloveniji do druge svetovne vojne. *Šolska kronika: revija za zgodovino šolstva in vzgoje*, 2011, 20, št. 3, 402–422.

Ribarič, M., Palaić, T., Hakl, M. Šolske uniforme po svetu nekoč in danes: primeri posameznih držav. *Šolska kronika: revija za zgodovino šolstva in vzgoje*, 2011, 20, št. 3, 473–492.

School uniform. Dostopno na naslovu: http://en.wikipedia.org/wiki/School_uniform (Uporabljeno 15. 11. 2011).

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1994.

Šolska kronika III. osnovne šole Celje: 1962/63–2010/2011.

Uniformirani v šolah?

http://www.novitednik.com/zapisi.php?id=132&id_zapis=494&m=11&l=2005 (Uporabljeno 22.11.2011).

Urejenost v šolah? Dostopno na naslovu: <http://www.radiohit.si/urejenost-v-solah> (Uporabljeno 12. 12. 2011).

7 SEZNAM FOTOGRAFIJ, SLIK, TABEL, GRAFIKONOV IN PRILOG

SEZNAM FOTOGRAFIJ

- Fotografija 1: "Bluecoat uniforma" na šoli Christ's Hospital v Londonu (<http://www.piratebrethren.com/forum/viewtopic.php?f=11&t=1555&start=45>)
- Fotografija 2: Šolske uniforme najmlajših v mestu Conwy v Walesu (foto: Aleksander Verhovšek)
- Fotografija 3: Ysgol y bont special school v Walesu (foto: Aleksander Verhovšek)
- Fotografija 4: Britanske šolske uniforme na šoli v kraju Ramsgate na jugu Anglije (foto: Aleksander Verhovšek)
- Fotografija 5: Šolske halje najmlajših v osnovni šoli Vittorio Scialoja v Procidi v Italiji (foto: Aleksander Verhovšek)
- Fotografija 6: Portugalske halje za posebne priložnosti (foto: Aleksander Verhovšek)
- Fotografija 7: Šolarji v puščavskem mestu Bikaner v Rajastanu v Indiji (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 8: Šolarke v puščavskem mestu Bikaner v Rajastanu v Indiji (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 9: Nepalski dekleti na poti v šolo (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 10: Šolarji v Vietnamu (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 11: Podeželska šola v Kambodži (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 12: Šolarji se radi fotografirajo s popotniki (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 13: Avstralske dekliške uniforme v Sydneyju (foto: Vesna Knežević)
- Fotografija 14: Dekliške uniforme v Brisbanu (foto: Vesna Knežević)
- Fotografija 15: Oblačilna kultura učencev in učiteljev, predstavljena v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 16: Šolar iz 2. polovice 19. stoletja v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 17: 2. a razred Osnovne šole Laško, šolsko leto 1930/1931 (osebni arhiv Gabrijele Sotler)
- Fotografija 18: Pionirska "uniforma" v šolskem letu 1978/1979 (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 19: Šolske halje na Pedagoški gimnaziji Celje v začetku 70. let (osebni arhiv Gabrijele Sotler)
- Fotografija 20: Šolske postave okoli leta 1907 (Slovenski šolski muzej)
- Fotografija 21: Mlajši mladinski zbor v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 22: Mladinski pevski zbor v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 23: Folklorna skupina enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 24: Folklorna skupina v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 25: Ritmična skupina v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 26: Ritmična skupina v enotnih oblačilih (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 27: Postali smo pionirji (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 28: Sprejem najmlajših med pionirje (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 29: Obisk pisateljice Branke Jurca (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 30: Kaj je republika (šolska kronika III. OŠ)
- Fotografija 31: Obisk v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 32: Obisk v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 33: Pionirska oblačila na razstavi o šolstvu na Slovenskem (foto: Urška Sotler)
- Fotografija 34: Prikaz učilnice, kjer vse obiskovalce muzeja čaka »stroga« učna ura (avtorica: Urška Sotler)
- Fotografija 35: British international school of Ljubljana (<http://www.britishschool.si/>)
- Fotografija 36: Tudi pri gospodinjstvu so uniforme nepogrešljive (<http://www.britishschool.si/>)

Fotografija 37: Šestošolka Anja, udeleženka likovne delavnice, prisega na klasiko (foto: Urška Sotler)

Fotografija 38: Drugošolka Taja je ljubiteljica vijolične barve (foto: Urška Sotler)

Fotografija 39: Drugošolka Ana s »svojo« uniformo (foto: Urška Sotler)

Fotografija 40: Tretješolka Iza prisega na črno-belo kombinacijo z dodatkom rdeče barve (foto: Urška Sotler)

Fotografija 41: Ivan Janez Domitrovič v 2. razredu OŠ Griže (osebni arhiv Ivana Janeza Domitroviča)

Fotografija 42: Ivan Janez Domitrovič v 5. razredu OŠ Griže (osebni arhiv Ivana Janeza Domitroviča)

SEZNAM SLIK

Slika 1: Črne uniforme s kravato, tudi dekleta imajo hlače, na šolski torbici pa je ime šole.

Slika 2: Tudi med učenci I. triade je veliko črnih uniform.

Slika 3: Oprema šolarja v kombinaciji s šolsko uniformo, ogrlica, slušalke, kapa s ščitnikom, vse, kar v šoli ni zaželeno, z dodanim znakom »peace«.

Slika 4: Domoljubna uniforma v barvah Slovenije in z grbom.

Slika 5: Ena izmed redkih deklet, ki je narisala močnejšo postavo z dokaj sprejemljivo izvedbo uniforme.

Slika 6: Kravata se pojavlja pogosto, ne pa tudi hlače za dekleta; večina deklet spontano nariše krilo.

Slika 7: Uniforme po vzoru britanskih, z jopico in kravato ter obveznim logotipom šole.

Slika 8: Nekaj učencev predlaga, da ima na uniformi vsak začetnico svojega imena, da si imena lažje zapomnijo učenci in učitelji.

Slika 9: Modra barva prevladuje pri starejših, tu pa je kombinirana s strogim plaščem, ki jih poznajo ponekod v tujini, ter s kravato.

Slika 10: Učenci so narisali tudi nekaj neverjetnih »uniform«, zlasti dekliških.

Slika 11: Uniforma prvošolke (Taja Korošec, 2. a)

Slika 12: Uniforma prvošolca v paru s prvošolko (Tia Eria Skrt, 2. a)

Slika 13: Klasična kravata tudi za dekleta, svetle barve in logotip šole (Stella Alexandra Heath, 3. a)

Slika 14: Rdeče-belo-črna kombinacija je učencem zelo pri srcu, ne smejo pa manjkati danes zelo modne ozke tanke hlače (Iza Zakošek, 3. a)

Slika 15: Starejši otroci prisegajo na klasiko (Katarina Hitomi Gerl, 6. a)

Slika 16: Klasična, a razgibana uniforma (Emili Jenko, 3. a)

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Anketiranci glede na status

Tabela 2: Kakšno je vaše mnenje o uvedbi šolskih uniform v osnovno šolo?

Tabela 3: Razlogi za uvedbo šolskih uniform

Tabela 4: Ali bi se z uvedbo uniform odnosi med učenci spremenili?

Tabela 5: Ali bi se z uvedbo uniform disciplina v šoli izboljšala?

Tabela 6: Ali bi se finančno stanje staršev z uvedbo uniform izboljšalo?

Tabela 7: Ali se bolj kot z uvedbo uniform strinjate z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli?

Tabela 8: Kje naj bi uvedli uniforme?

Tabela 9: Ali poznate kakšno državo, kjer so šolske uniforme obvezne?

Tabela 10: Države, ki so jih anketiranci omenili

Tabela 11: Ali poznate kakšno šolo v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne?
Tabela 12: Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?
Tabela 13: Kdo bi moral plačati uniforme?
Tabela 14: Če bi bile uniforme v šoli obvezne, kaj bi to zate pomenilo?
Tabela 15: Kako ocenjujete slog oblačenja današnje mladine?
Tabela 16: Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem uniforme obvezne?
Tabela 17: Ali menite, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme?

SEZNAM GRAFIKONOV

Grafikon 1: Anketiranci glede na status
Grafikon 2: Kakšno je vaše mnenje o uvedbi šolskih uniform v osnovno šolo?
Grafikon 3: Razlogi za uvedbo šolskih uniform
Grafikon 4: Ali bi se z uvedbo uniform odnosi med učenci spremenili?
Grafikon 5: Ali bi se z uvedbo uniform disciplina v šoli izboljšala?
Grafikon 6: Ali bi se finančno stanje staršev z uvedbo uniform izboljšalo?
Grafikon 7: Ali se bolj kot z uvedbo uniform strinjate z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli?
Grafikon 8: Kje naj bi uvedli uniforme?
Grafikon 9: Ali poznate kakšno državo, kjer so obvezne uniforme?
Grafikon 10: Države, ki so jih anketiranci omenili
Grafikon 11: Ali poznate kakšno šolo v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne?
Grafikon 12: Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?
Grafikon 13: Kdo bi moral plačati uniforme?
Grafikon 14: Če bi bile uniforme v šoli obvezne, kaj bi to zate pomenilo?
Grafikon 15: Kako ocenjujete slog oblačenja današnje mladine?
Grafikon 16: Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem uniforme obvezne?
Grafikon 17: Ali menite, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme?

8 PRILOGE

Anketni vprašalnik za učence I. triade
Anketni vprašalnik za učence III. triade
Anketni vprašalnik za učitelje in starše

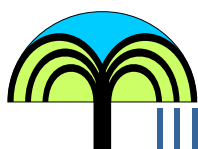

ŠOLSKE UNIFORME: ZA ALI PROTI?

Smo učenke III. OŠ Celje in raziskujemo o šolskih uniformah.

Kakšno bi bilo oblačilo učencev tvoje šole, če bi morali biti vsi enako oblečeni?

Z barvicami čez celo stran nariši oblačilo, ki bi ti bilo všeč in bi ga imeli oblečenega vse deklice ali vsi dečki od 1. do 3. razreda. Lahko narišeš tudi obe oblačili. K sliki lahko tudi dopišeš, kaj si narisal.

ŠOLSKE UNIFORME: ZA ALI PROTI?

Smo učenke III. OŠ Celje, Taja Rebov, Lejla Valentić in Nina Žlof. V okviru raziskovalne naloge z naslovom Šolske uniforme: za ali proti? te želimo povprašati o tvojem mnenju o šolskih uniformah. Prosimo te, da si vzameš nekaj časa in odgovoriš na zastavljena vprašanja. Odgovori bodo uporabljeni zgolj v raziskovalne namene.

Spol (obkroži): M / Ž

1. Kakšno je tvoje mnenje o uvedbi šolskih uniform v osnovno šolo? Navedi razloge za svojo odločitev.

ZA _____

PROTI _____

2. Razvrsti razloge za uvedbo šolskih uniform od 1 (najmanj pomemben razlog) do 5 (najbolj pomemben razlog).

_____ večja prepoznavnost šole

_____ zjutraj ni potrebno razmišljati, kaj obleči

_____ zmanjšanje socialnih razlik med učenci

_____ izboljšanje discipline med učenci

_____ manjša tekmovalnost pri oblačenju

3. Ali bi se odnosi med učenci spremenili, če bi bili vsi v uniformah? DA NE

Kako? _____

4. Ali meniš, da bi se disciplina v šoli z uvedbo obveznih šolskih uniform izboljšala?

DA NE

5. Ali meniš, da bi se finančno stanje staršev z uvedbo obveznih šolskih uniform izboljšalo? DA NE

6. Ali se bolj kot z uvedbo šolskih uniform strinjaš z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli? DA NE

Kakšna naj bi bila po tvojem ta pravila? _____

7. V primeru, da bi uvedli šolske uniforme, kakšne naj bi bile? Opiši tvoj predlog uniforme.

8. Kje naj bi po tvojem mnenju uvedli uniforme? Obkroži enega ali več odgovorov.

- a) v vrtcu b) v osnovni šoli c) v srednji šoli
č) nisem za uvedbo uniform

9. Ali poznaš kakšno državo v Evropi ali na svetu, kjer so šolske uniforme obvezne?

DA NE

Naštej jih. _____

10. Ali poznaš kakšno šolo v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne? DA NE

Katero? _____

11. Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?

- a) 1 b) 2 c) 3 č) več kot 3

12. Če bi bile uniforme v šoli obvezne, kaj bi to zate pomenilo? Izberi en odgovor.

- a) pripadnost šoli
b) odvzem možnosti izražanja osebnega stila
c) enakost med otroki – ni razlik med revnimi in bogatimi
č) drugo _____

13. Kako ocenjuješ stil oblačenja današnje mladine?

14. Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem uniforme obvezne?

- a) med leti 1920 in 1940 b) po 2. svetovni vojni do osamosvojitve Slovenije
c) na Slovenskem uniforme nikoli niso bile obvezne

15. Ali meniš, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme? DA NE

Zakaj? _____

Najlepša hvala za sodelovanje.

ŠOLSKE UNIFORME: ZA ALI PROTI?

Smo učenke III. OŠ Celje, Taja Rebov, Lejla Valentić in Nina Žlof. V okviru raziskovalne naloge z naslovom Šolske uniforme: za ali proti? Vas želimo povprašati o Vašem mnenju o šolskih uniformah. Prosimo Vas, da si vzamete nekaj časa in odgovorite na zastavljena vprašanja. Odgovori bodo uporabljeni zgolj v raziskovalne namene.

Spol (obkrožite): M / Ž

Učitelji / starši (obkrožite)

1. Kakšno je vaše mnenje o uvedbi šolskih uniform v osnovno šolo? Navedite razloge za svojo odločitev.

ZA _____

PROTI _____

2. Razvrstite razloge za uvedbo šolskih uniform od 1 (najmanj pomemben razlog) do 5 (najbolj pomemben razlog).

_____ večja prepoznavnost šole

_____ zjutraj ni potrebno razmišljati, kaj obleči

_____ zmanjšanje socialnih razlik med učenci

_____ izboljšanje discipline med učenci

_____ manjša tekmovalnost pri oblačenju

3. Ali menite, da bi se disciplina v šoli z uvedbo obveznih šolskih uniform izboljšala?

DA NE

4. Ali menite, da bi se finančno stanje staršev z uvedbo obveznih šolskih uniform izboljšalo? DA NE

5. Ali se bolj kot z uvedbo šolskih uniform strinjate z uvedbo določenih pravil oblačenja na šoli? DA NE

Kakšna naj bi bila po vašem ta pravila?

6. V primeru, da bi uvedli šolske uniforme, kakšne naj bi bile? Opišite vaš predlog uniforme.

7. Kje naj bi po vašem mnenju uvedli uniforme? Obkrožite enega ali več odgovorov.

b) v vrtcu b) v osnovni šoli c) v srednji šoli č) nisem za uvedbo uniform

8. Ali poznate kakšno državo v Evropi ali na svetu, kjer sošolske uniforme obvezne?

DA NE

Naštejte jih. _____

9. Ali poznate kakšno šolo v Sloveniji, kjer so uniforme obvezne? DA NE

Katero? _____

10. Če bi bile uniforme obvezne, koliko uniform bi moral imeti vsak učenec?

a) 1 b) 2 c) 3 č) več kot 3

11. Kdo bi moral plačati šolske uniforme?

a) država b) starši

12. Kako ocenjujete stil oblačenja učencev današnje mladine?

13. Ali ste se morali kot osnovnošolec ali srednješolec držati kakšnih pravil oblačenja? Kakšna pravila so to bila? _____

14. Kdaj so bile v osnovnih šolah na Slovenskem uniforme obvezne?

a) med leti 1920 in 1940 b) po 2. svetovni vojni do osamosvojitve Slovenije
c) na Slovenskem uniforme nikoli niso bile obvezne

15. Ali menite, da bodo v Sloveniji kdaj uvedli šolske uniforme? DA NE

Zakaj? _____

Najlepša hvala za sodelovanje.